

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Možnosti přeshraniční spolupráce v Euroregionu Praděd

Jakub Hlaváček

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jakub Hlaváček

Hospodářská politika a správa

Název práce

Možnosti přeshraniční spolupráce v Euroregionu Praděd

Anglický název

Cross-border Cooperation within the Euroregion Praděd

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat a zhodnotit činnost euroregionu Praděd a také zhodnotit výsledky realizovaných projektů, jejich dopad na kvalitu života občanů žijících na tomto území.

Metodika

Z metodologického pohledu bude využito především techniky studia dokumentů (sekundární analýzy dat) a také polostandardizovaných rozhovorů s hlavními aktéry rozvoje euroregionu.

Elektronicky schváleno dne 2. 12. 2013

Ing. Martin Peřínka, Ph.D.

Dekan PEF ČZU

Elektronicky schváleno dne 22. 11. 2013

doc. PhDr. Michal Ložák, Ph.D.

Vedoucí katedry

V Praze dne 26. 11. 2014

Rozsah textové části

30 – 40 stran

Klíčová slova

Doporučené zdroje informací

Další literatura bude doporučena v průběhu zpracování práce.

- 1.KOL. AUT. 2008: Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň, Aleš Čeněk
- 2.MATES, P., WOKOUN, R. et al. 2001: Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha, Prospektrum
- 3.JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T. et al. 2004: České pohraničí: Bariéra nebo prostor zprostředkování? Praha, Academia
- 4.PEKOVÁ J., PILNÝ J.2002: Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha. ASPI Publishing
- 5.DOČKAL, V. (ed.) 2005: Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obláček a hrana reality. Brno, Masarykova univerzita v Brně
- 6.WOKOUN, R. a kol. 2008: Regionální rozvoj. Praha, Linde
- 7.Materiály Euroregionu Praděd

Vedoucí práce

Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 22. 11. 2013

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 12. 2013

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan PEF ČZU

V Praze dne 26. 11. 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Možnosti přeshraniční spolupráce v Euroregionu Praděd" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2014

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Jakubu Husákovi, Ph.D. za vedení a odborné připomínky během vytváření bakalářské práce. Bývalé ístostarostce města Krnova Mgr. Renátě Ramazanové a starostovi polských Glubczyc Janu Krówkovi za poskytnutí údajů o

projektech. Všem starostům, kteří odpověděli v anketě. A samozřejmě mé rodině za podporu během studia.

Možnosti přeshraniční spolupráce v Euroregionu Praděd

Cross-border Cooperation within the Euroregion Praděd

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na možnosti přeshraniční spolupráce v Euroregionu Praděd. Teoretická část pojednává o historickém vývoji českého pohraničí od minulého století až po současnost, vysvětluje pojem hranice, hraniční efekt, pohraničí, region, euroregion. Popisuje vývoj a historii přeshraniční spolupráce, obyvatelstvo žijící v pohraničí, jeho potenciál a úlohu hranice. V závěru této části práce jsou popsány programy Evropské Unie, jejichž účelem je odstranění přeshraničních regionálních disparit a rozvoj euroregionů. Názvy těchto programů jsou Phare CBC, INTERREG IIIA a Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika pro období 2007 – 2013 a 2014 – 2020. Empirická část je zaměřena na charakteristiku území Euroregionu Praděd, vliv jednotlivých programů Evropské Unie na toto území a souhrn všech projektů realizovaných euroregionem, ze kterého jsou dva projekty podrobněji analyzovány.

Klíčová slova

Regionální politika, Přeshraniční spolupráce, Euroregion Praděd – Pradziad, euroregiony, Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polsko, Phare CBC, INTERREG IIIA

Summary

Bachelor thesis is focused on the possibility of cross-border cooperation in Euroregion Praděd. Theoretical section treats about the history of the Czech borderlands since the last century to present, explains the border term, the border effect, borderland region, the Euroregion. Describes the development and history of cross-border cooperation, the population living in the border areas, its potential and border function. At the end of this part there are describes the programs of the European Union, whose purpose is to remove cross-border regional disparities and the development of Euroregions. The titles of these programs are Phare CBC, INTERREG IIIA, Operation Programme Objective European Territorial Co-operation Czech Republic – Poland for the period 2007 – 2013 and 2014 – 2020 period. The empirical part focuses on the characteristics of the Euroregion Praděd the influence of programs of the European Union on this area and a summary of all projects implemented by this Euroregion. From this summary are two projects analyzed in detail.

Keywords

Regional policy, crossborder cooperation, Euroregion Praděd – Pradziad, Euroregions, Operational Programme Objective European Territorial Co-operation Czech Republic – Poland, Phare CBC, INTERREG IIIA

Obsah

1	Úvod	6
2	Cíl práce a metodika	7
3	Literární rešerše.....	9
3.1	Histografie českého pohraničí	9
3.2	Hranice v regionální geografii.....	12
3.2.1.	Hraniční efekt	14
3.2.2.	Pohraničí	15
3.2.3.	Region	17
3.2.4.	Euroregion.....	18
3.3	Obyvatelstvo	20
3.3.1.	20
3.3.1.	Potenciál obyvatelstva v pohraničí	20
3.3.2.	Migrace	21
3.4	Přeshraniční spolupráce	22
3.4.1.	23
3.4.1.	Úloha hranice a pohraničí	23
3.5	Česko-polská spolupráce	23
3.5.1.	23
3.5.1	Přeshraniční spolupráce v politice a legislativě obecně.....	23
3.5.2.	Počátek spolupráce	24
3.5.3.	Phare CBC Česká republika - Polsko (1999 – 2003).....	25
3.5.4.	INTERREG IIIA 2004 – 2006	26
3.5.5.	Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika–Polsko 2007-2013	26
3.5.6.	Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2014-2020.....	27
4	Základní charakteristika Euroregionu Praděd.....	29
4.1	Organizační struktura	29
4.2	Geografická charakteristika	29
4.3	Obyvatelstvo	30
4.4	Dopravní infrastruktura	32
4.5	Cestovní ruch	35
5	Přeshraniční spolupráce.....	36
5.1	Přeshraniční spolupráce v rámci Phare CBC a Interreg IIIA.....	36
5.2	Přeshraniční spolupráce v rámci OPPS 2007 – 2013.....	37

5.3	Přeshraniční spolupráce v rámci OPPS 2014 – 2020.....	39
5.4	Anketa	40
5.5	Rozbor vybraných projektů	41
5.5.1	Projekt č. 00025 Ochrana hraniční řeky Opavice z polské a české strany.....	41
5.5.2	Projekt č. 03426 Léto v pohraničí	42
6	Závěr	45

1 Úvod

„Euroregiony jsou hnací soukolí přeshraničních vztahů, kontaktů, předávání znalostí. Vyžadují uspořádání, organizaci a vysoce postavené spolupracovníky, aby mohli řešit mnohostranné úkoly. Nenahrazují však v žádném případě správní aparát státu.“ (Jens Gebbe, www.businessinfo.cz)

Situace v Česko-polském pohraničním území po druhé světové válce byla velmi vypjatá, zejména díky násilnému odsunu Němců z tehdejšího Sudetského Slezska. Poté v období socialismu byly hranice takřka neprůchodné, velmi pečlivě hlídané a přeshraniční spolupráce vůbec neexistovala. Bylo tedy co napravovat. Po revoluci v roce 1989 se přeshraniční spolupráce začala postupně rozvíjet a zlepšovat. Jednou z prvních iniciativ byla konference v roce 1991 ve městě Jeseník, které se účastnili představitelé měst a obcí jesenického regionu a opolského vojvodství. Po roce 1994, kdy byla Česká republika zařazena mezi kandidátské země EU, probíhala přeshraniční spolupráce pomocí tzv. představných programů, konkrétně Interreg A a Phare CBC. Hlavním úkolem těchto iniciativ bylo zefektivnit spolupráci, zlepšit vztahy a snaha o odstranění bariér například mezi univerzitami, školami, výzkumnými ústavami, sportovními kluby, úřady práce, památkovými instituty, zdravotnickými zařízeními. Tyto snahy završil v roce 1997 podpis Rámcové dohody o vzniku česko – polského euroregionu s názvem Euroregion Pradęd - Pradziad. Z českého území je do euroregionu začleněno 72 obcí z Jesenicka, Bruntálska, Osoblažska, Rýmařovska a okolí Vrba pod Pradędem. Sídlním městem české části se stalo město Vrba pod Pradędem. Na polské straně se jedná o 34 obcí se sídlním městem Prudnik. Počtem obyvatel je Euroregion Pradęd jedním z menších českých euroregionů. Euroregion Pradęd je jedním ze třinácti českých euroregionů.

Díky vstupu České republiky a Polska do Evropské unie, současně v roce 2004, se zrušením hranic smazaly bariéry mezi těmito dvěma zeměmi. Je v zájmu těchto států území kudy dříve procházela hranice provázat s územím sousední země a zvýšit tak jejich atraktivitu a hospodářskou vyspělost. Většina pohraničního území je oproti ostatním regionům řidčeji obydlená a hospodářsky zaostalá. Evropská unie napomáhá odstranění těchto disparit pomocí Cíle 3, pod který spadá Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 - 2013 a současné programovací období 2014 – 2020.

2 Cíl práce a metodika

Jako hlavní cíl si tato práce klade zhodnotit a analyzovat přeshraniční spolupráci částí krajů Olomouckého, Moravskoslezského a Opolského vojvodství, díky které vznikl v devadesátých letech Euroregionu Praděd. Dalším cílem je konkretizovat jednotlivé druhy a metody přeshraniční spolupráce.

V první teoretické části práce je na základě literární rešerše odborných knih, publikací a internetových článků zabývajících se problematikou regionálního rozvoje, regionální politikou a přeshraniční spoluprací, popsána historie území současného Euroregionu Praděd a to zejména tehdejší vztahy obou příhraničních států, regionální rozvoj během komunistické diktatury, propustnost hranice v té době a situace po pádu tohoto režimu. Dále je popsána obecná činnost a vlastnosti eruroregionu, vývoj pohraničního obyvatelstva, charakteristika fungování přeshraniční spolupráce, konkrétní česko - polská spolupráce, Evropskými fondy a s programy Evropské Unie zaměřené na podporu sousedských vztahů i s přehledem o finanční podpoře.

Empirická část je rozdělena do dvou částí. Ta úvodní popisuje území Euroregionu Praděd jeho geografické prostředí, dopravní dostupnost a možnosti cestovního ruchu, turistiky a místní obyvatelstvo. Informace k těmto údajům byly získány například na internetových stránkách olomoucké pobočky Českého statistického úřadu, webu Euroregionu Praděd, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva práce a sociálních věcí. Druhá část se zabývá zprvu souhrnem všech projektů realizovaných v rámci Euroregionu Praděd včetně jejich finanční alokace během jednotlivých programovacích období, poté pokračuje analýzou dvou projektů realizovaných v rámci I. a III. priority programovacího období 2007 – 2013. Tyto informace byly získány díky poskytlým informacím z Evropského domu v Praze, internetovým stránkám Operačního programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika – Polská republika, interaktivní mapy projektů a webu strukturálních fondů.

Jeden projekt je zaměřen na ochranu životního prostředí a zvýšení kvality životní úrovně obyvatel vybudováním splaškové kanalizace a výstavbu čistírny odpadních vod. Konkrétně projekt *Ochrana hraniční řeky Opavice z české a polské strany*.

Druhý projekt byl zacílen na zlepšení přeshraničních styků obyvatel příhraničního území České republiky a Polské republiky, zlepšení povědomí o pohraniční krajině a výrobu

dvojjazyčného informačního průvodce pro cyklisty. Projekt byl nazván *Léto v pohraničí*.

Informace použité v této práci jsou získány na základě literární rešerše, pomocí sekundární analýzy dat, polostandardizovanými rozhovory se starosty členských měst Euroregionu Praděd, anketou se starosty, některé informace jsou získány z internetových stránek institucí a organizací, jež se zabývají problematikou přeshraniční spolupráce nebo na území Euroregionu Praděd působí a návštěvou Evropského domu v Praze.

V závěru autor popisuje provedené analýzy jednak území Euroregionu Praděd, tak i dvou podrobně popsaných projektů, konkrétně jejich výsledky, přínosy a dopady. Dále uvádí přirozené možnosti rozvoje a oblasti na které je třeba se nadále zaměřit.

3 Literární rešerše

3.1 Histografie českého pohraničí

Situace a sociální vztahy v současném pohraničí jsou dány historickým vývojem tohoto území, tedy oproti ostatním vnitrostátním regionům je ovlivněno dějinami obou států. Pro české pohraničí je typická diferencovanost a to zejména díky geografickým vlastnostem. „*V obecné rovině jsou pohraniční oblasti okrajovým územím celku – jsou místem, kde dochází ke styku různých společenství (etnik, jazyků, kultur, náboženství apod.), v tradičním pojetí i politických a ekonomických systémů – jsou prostorem, kde obvykle končí platnost jednoho právního řádu a jednoho správního systému*“ (Kastner, 1996). Postupem času, lze ovšem pozorovat, že význam těchto právních a správních hledisek klesá.

Histografii lze rozdělit do dvou období, kdy pomyslným mezníkem je počátek 90. let 20. století. Před tímto obdobím byla hranice považována pouze za fyzickou část zemského povrchu, tedy bez studia sociálně-prostorových vztahů. Sametová revoluce byla impulsem pro nové výzkumy a studia ohledně nastalé geopolitické situace v příhraničních oblastech a byla zde možnost pro hledání historických vazeb mezi regiony sousedních států. I přesto bylo ovšem zkoumání Česko-polského pomezí ve stínu tehdy aktuálnějšího vymezení Česko-slovenské hranice a problematikou s tím spojenou (Chromý, 2000).

Histograficko-geologický výzkum pohraničí se nesoustřeďuje na výzkum dnešních prostorových struktur zemského povrchu, ale na jeho podoby a „fungování prosotoru“ v minulosti, v historických souvislostech. Pro každou historickou periodu je možné provádět specifický výzkum (Chromý, 2000).

Získání historických informací o územních strukturách a procesech na ně působící nám napomáhá částečně porozumět současnému stavu a také s určitou pravděpodobností odhadnout stav budoucí. Tyto informace nám mohou pomoci k případnému odhalování problémů souvisejících s rozvojem regionu a pochopit smýšlení obyvatel daného regionu.

Velký podíl na rozvoj pohraničí v minulosti měla geografická poloha ovlivněná autochonními a alochonními vlivy.

V rámci hodnocení polohy je též určující faktor sousedství. V geopolitickém pojetí se jedná zejména o povahu "geopolitických souřadnic" státu a charakter sousedství (např. česko-

německé pohraničí v meziválečném období, hranice se západním světem v období komunistického režimu apod.), polohu vůči sousednímu sídelnímu systému a ekonomicky vyspělejšími oblastem (např. česko-slezské/pruské pohraničí) a kulturně-geografickou („příbuzenskou“) příslušnost jednotlivých přeshraničních společenství (např. česko-slovenské pohraničí, pohraničí Čech s vedlejšími zeměmi Koruny české apod.). (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004)

Hranice v předindustriálním období neměly charakter jasných a v krajíně jednoznačně a pevně označených linií. Sféry vlivu jednotlivých státních útvarů (mezi panovníky) měly podob širokých hraničních pásů (močálů, lesů, luhů). Důležitější než hranice říší byly sporné hranice mezi jednotlivými panstvími. Hranice mezi sousedními panstvími tvořil zpravidla určitý (pro jednotlivý území specifický) hraniční prostor a pevně byla hranice označena jen tam, kde docházelo ke sporům. Jesliže znepřátelení sousedé byli podřízeni rozdílným zeměpánům, představoval konflikt o hranici panství většinou spor o hranici zemskou. Srovnání a vytyčení hranice se stalo cílem vládců až s postupem času. Hranice zemské a hranice panství se staly totožnými v momentě, kdy se vládcům podařilo srovnat hranice majetků leníků s hranicemi země. Pod pojmem hranice si lze představit spíše sled bodů než souvislou linii (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

V období vzniku Československa ovlivnila rozvoj sídel hospodářská situace nejen u nás, ale i v Evropě, zejména v sousedním Německu. Růst měst pokračoval, avšak na jejich proměně se kromě průmyslu začala ve větší míře podílet také terciální sféra, zejména správní instituce nově vzniklého státu (se státním, regionálním i lokálním charakterem), školské, vzdělávací a kulturní instituce, atd. Specifickým vývojem prošla struktura sídel v našich podmínkách po druhé světové válce. Města a vesnice na území České republiky nebyla téměř poznamenána válkou, na rozdíl od jiných měst ve středoevropském prostoru. Citelný zásah především do sítě sídel a do počtu obyvatel představoval proces tzv. dosídlení, kdy se především v pohraničních regionech počet obyvatel podstatně snížil a zanikla zde podstatná část především malých vesnic, samot i osad. Dosídlovací akce ovlivnila také úpadek řady obcí ve vnitrozemí, odkud odcházeli zejména mladí lidé nebo i mladé rodiny s malými dětmi dosídlit pohraničí (Wokoun, Malinovský a kol, 2008). V těchto pohraničních regionech se vyskytoval zprvu nesouhlasný postoj a separatistické snahy českých Němců (jejich volání po právu na sebeurčení) v období vzniku Československa, které vedly k dočasnému vzniku čtyř samostatných německých oblastí v českém pohraničí (Deutschbohmen, Sudetenland, Bohmerwaldgau, Deutschsudmähren),

vyvrcholily v roce 1938 Mnichovským diktátem a okupací pohraničí a v březnu roku 1939 rozbitím Československa a vznikem protektorátu Čechy a Morava. Poprvé v našich dějinách byly úředně vymezeny hranice uvnitř státu, následně pak i hranice mezi protektorátem a Slovenskem (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Pro potřeby dosídlovací politiky bylo na základě tehdejších okresů zrekonstruováno tzv. nové pohraničí. Obdobná metoda byla aplikována i po reorganizaci administrativní struktury v roce 1960. Od roku 1953 zřízena funkce a aparát vládního zmocněnce pro otázky pohraničních okresů byly "nahrazeny" systémem direktivních opatření, podporujícím buď výrobní základnu (8 okresů kategorie A), nebo zemědělskou výrobu a služby (22 okresů kategorie B) (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Poválečná sídelní politika odrážela jednak vojensko-strategické cíle, jednak ekonomické záměry. Jejím důsledkem byla větší podpora regionů a měst s těžbou surovin s těžkým a také zbrojním průmyslem (Ostravsko, Kladensko, Pardubicko atd.). Kromě toho se centralizovaný stát zaměřil na vyrovnání ekonomické úrovně regionů, které v předválečném období vykazovaly vyšší míru nezaměstnanosti a menší rozvojový potenciál. Z centra řízená lokalizace některých výrobních aktivit do sídel v zaostávajících regionech umožnila zachování především malých sídel i v těchto regionech (Wokoun, Malinovský a kol, 2008). Tato forma pomoci byla však v roce 1977 zastavena.

Jak ukázal následující socioekonomický vývoj, zastavení podpory rozvoje pohraničních oblastí bylo předčasné. Podařilo se sice částečně stabilizovat některá území s průmyslovou výrobou případně s novými provozy, v ostatních částech s převahou zemědělské a lesnické výroby se proces destabilizace obnovil. Proto v roce 1986 bylo rozhodnuto obnovit podporu pohraničí, vzhledem k tehdejší vojensko-politické situaci se opatření týkala pouze území při jihozápadní hranici, tj. se Spolkovou republikou Německo a s Rakouskem (okresy nebo jejich části od Chebu po Břeclav). Přijatá opatření směřovala k podpoře stabilizace obyvatelstva prostřednictvím „řízené“ migrace i podpory individuální bytové výstavby, součástí státní politiky se stala rovněž podpora rozvoje zaostávající občanské a technické infrastruktury (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Novodobými mezníky ve vývoji českého pohraničí jsou roky 1989 a 1999 tj. pád železné opony a rozdělení Československé federace, resp. vznik samostatné České republiky. V prvním případě znamenalo odstranění železné opony nástup kvalitativně nových možností rozvoje při ní ležících území (především západního pohraničí). Ve druhém případě došlo k

posílení významu kulturněgeografické (jazykové, národní) vnitřní hranice mezi dvěma republikami federace (historický předěl soustátí) v hranici státní. Směna obyvatel, ke které v období po 2. světové válce došlo v územích s převahou českých Němců, zapříčinila, že nově dosídlené oblasti se od zbytku území Česka významně liší nejen v demografických, ekonomických a politických ukazatelích, ale i v dalších sociálně a sociokulturních prvcích. Heterogenita „nového“ obyvatelstva se tak projevovala nejen v národnostním složení a jazyku, ale i v tradicích, které si obyvatelstvo do pohraničí přinášelo ze zdrojových oblastí. Můžeme tedy hovořit o efektu, který je srovnatelný s tradičními kolonizačními procesy. Dlouhodobé tradice, které se v územích s nepřetržitým vývojem udržely, tak byly (na rozdíl od vnitrozemí a česko-slovenského pohraničí) v oblastech vysídlení přerušeny, přičemž vznikl prostor pro formování nových společenství, která si v průběhu posledních padesáti let vytvořila tradice nové (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Od poloviny 70. let až do současnosti dominují opatření stimulující lokální iniciativu jak u subjektů soukromého sektoru, tak v případě subjektů veřejného sektoru, případně spolupráce subjektů veřejného a soukromého sektoru. Současné přístupy jsou při řešení regionálních problémů zaměřeny na podporu vznikajícím malým a středním firmám, na podporu šíření technických inovací, na decentralizační opatření ve sféře veřejné správy, na podporu v lokální iniciativě, na deregulační opatření, networking a programy následné péče o zahraniční investory (Blažek, Uhlíř, 2002). Významným trendem, ke kterému dochází v rámci regionální politiky vyspělých států, je provazování regionální politiky s dalšími podpůrnými státními politikami. Příkladem je politika hospodářské a sociální soudržnosti EU, která vznikla spojením regionální a sociální politiky a zároveň s částí zemědělské politiky. Dále dochází k zohledňování regionální dimenze v rámci sektorových politik. Výrazný rys regionální politiky byl a je „zvýšený důraz na monitorování průběhu podpůrných programů a hodnocení jejich účinnosti a efektivnosti“ (Blažek, Uhlíř, 2002).

3.2 Hranice v regionální geografii

Hranici ve zmíněném pojetí nazývá Řehák (2001) diskontinuitou a území, která je možno diskontinuitami teoreticky oddělovat, regionálními entitami. Další příklady potvrzují, že jasně vymezený region nemusí mít stejně vyvinutou omezující diskontinuitu a že stejná forma diskontinuity může zahrnovat i více regionů (regionálních entit), může tedy omezovat heterogenní region. Z uvedeného Řehák vyvozuje, že ve vztahu jasně definovaná

regionální entita – jasně vymezená hraniční diskontinuita, neplatí symetrie.

Je potřebné zdůraznit, jaký je charakter regionů, s nimiž regionální geografie pracuje, tedy jaký charakter může mít hranice, která tyto regiony omezuje. Územně vymezené regiony jsou současně podmíněny svými objektivními vlastnostmi, subjektivními přístupy a pragmatickými hledisky. Regiony vymezené na základě objektivních vlastností jsou jednak regiony homogenní (sjednocené na základě míry podobnosti svých jednotlivých prvků), jednak regiony nodální (sjednocené na základě procesů). U homogenních regionů, jejichž vnitřní integrita je dána mírou podobnosti jednotlivých bodů příslušných k témuž regionu, lze obtížně hovořit o hranici jakožto diskontinuitě, neboť příslušnost k jinému regionu je podložena zpravidla nabýváním odlišných hodnot některých měřitelných jevů. Na subjektivním hodnocení jsou založeny regiony mentální neboli percepční regiony či sdílené regiony žití (Řehák, 2001). U těchto regionů hraje roli subjektivní aspekt včetně momentu sdílení, komunikace. K praktickým účelům bývají vymezeny deklarované, především administrativní jednotky, ale i regiony plánovací (problémové), vymezené pro konkrétní praktický cíl (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Z hledisek metodologických je nutné při zkoumání hranic a příhraničních regionů respektovat následující diferencující aspekty (Hampl, 2000):

- a) V problematice příhraničních regionů dominují dva vzájemně průnikové aspekty. Lze je označit jako hraniční efekt a periferní polohu. Zatímco v prvním případě je podstatné, mezi kým hranice vede, v druhém případě pak, vůči komu je příhraniční region periferií.
- b) Situace příhraničních regionů je vždy podmíněna kombinací jak polohových, tak místních faktorů. Je zde tedy nutné rozlišovat mezi prostorovou a sociálně-ekonomickou periferií.
- c) Oprávněné je zdůrazňovat i důležitost řádovostně měřítkové diferenciaci čili hierarchizaci regionů i jejich polohových poměrů. Postavení příhraničních regionů nelze odvodit od jejich polohy v jediné hierarchii, ale až v (integrálním) hierarchickém systému hierarchií dílčích.

Hranici lze rovněž chápat jako kategorii historickou, kategorii, která se vyvíjí v čase. Faktor času vnáší do představených typologií hranic jistou dynamiku, čímž se bariérová funkce hranice postupně mění ve funkci kontaktní (možno i naopak), při otevírání hranice se systém mostu postupně mění v kontaktní území, asymetrická hranice se mění v čase na hranici symetrickou (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

3.2.1. Hraniční efekt

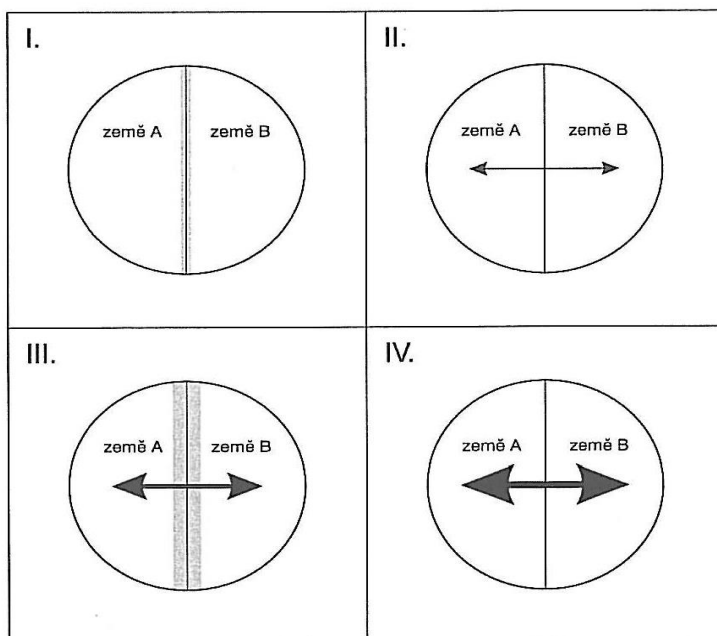
Příhraniční region je oproti jiným regionům charakteristický vlivem hranice, tedy je v něm patrný hraniční efekt. Popis hraničního efektu a jeho vysvětlení má jednak význam teoretický – znamená posílení regionální geografie jako vědy, ale je zde i význam praktický, a to při plánování regionálního rozvoje příhraničních regionů (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Na čem závisí síla a charakter hraničního efektu? Protože se týká příhraničních regionů, tak především na typu hranice, na její funkci, resp. otevřenosti a propustnosti a v neposlední řadě v těsné závislosti na charakteru sousedních regionů, tedy regionů rozdělených hranicí. Pro příhraniční region má zásadní význam efekt propustnosti hranice. Na základě efektu propustnosti hranice hovoříme, jak již bylo zmíněno, o hranici uzavřené, částečně otevřené a otevřené. Uzavřenost, respektive otevřenost hranice určuje v příhraničním regionu velmi zřetelný filtrační hraniční efekt, který zde usměřňuje procesy procházející hraničními přechody. Koncentrační hraniční efekt přistupuje v případě menší propustnosti hranice, tento efekt procesy soustředí pouze do vybraných směrů. Oba jmenované efekty mají jak pozitivní, tak i negativní vliv na příhraniční region. Pozitivem lze nazvat budování dopravní i obslužné infrastruktury podél dopravních komunikací, což má dopad na posilování potenciálu příhraničního regionu, negativa vyvstávají v souvislosti s častou tranzitní funkcí příhraničních regionů, kdy koncentrační hraniční efekt přináší silniční dopravě podél komunikací zhoršení životního prostředí (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Nové přístupy k analýze pohraničních regionů přináší Martinez (in Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004). Na základě jeho modelů lze v příhraničních regionech hovořit o hraničním efektu:

- odcizení při uzavřené hranici a absentující přeshraniční interakci (I),
- koexistenčním při otevírání hranice a uskutečňování omezených kontaktů (II),
- kooperačním při nastolení ekonomické a sociální komplementarity mezi sousedními regiony (III),
- integračním při odstranění hranice jakožto linie celního území s fiskálními důsledky (IV).

Obrázek 1: Hraniční efekty podle Martinezova modelu fungování přeshraničních vztahů.

Zdroj: Martinez (in Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

3.2.2. Pohraničí

V geografických vědách je možné setkat se s mnoha různými způsoby či typy vymezení. Nejčastěji lze objevit tzv. administrativní vymezení. Jedná se o větší či menší administrativní území, která většinou přímo sousdí se státní hranicí. V Česku se často používá vymezení příhraničního prostoru jako souboru okresů ležících při hranici (obr. 2) (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Obrázek 2: Vymezení pohraničí administrativními jednotkami po obou stranách české hranice.

Zdroj: Jeřábek, 2001.

V historických vědách se často setkáváme s vymezením, které se vztahuje na tzv. reliktní hranici. I území příhraniční podléhá, podobně jako hranice, proměnlivosti v čase.

Při modelovém vymezení pohraničí na příkladu Česka (obr. 3) nám poslouží jako základní podklad administrativní ohraničení obcí a silniční síť vedoucí od hraničních přechodů do vnitrozemí, přičemž rozhodující je silniční, a nikoliv vzdušná vzdálenost. Jednotlivé dopravní tahy – společně s hraničními přechody – lze obecně rozdělit do tří kategorií s odlišnou distancí působení hraničních efektů:

- a) komunikace evropského významu do vzdálenosti 50 km,
- b) komunikace regionálního významu do vzdálenosti 30 km,
- c) komunikace lokálního významu do vzdálenosti 15 km od hraničního přechodu.

Při zohlednění difúzního efektu hranice v rámci Česka lze začlenit podle této metody do pohraničí:

- a) obce ležící do 5 km od státní hranice,
- b) obce ležící podél komunikací 2. a 3. třídy vedoucích od hraničního přechodu nebo ze

silnice evropského významu či silnice 1. třídy, které vedou od hraničních předhodů, a to do vzdálenosti 15 km,

c) obce ležící podél komunikací 1. třídy vedoucích od hraničního přechodu nebo ze silnice evropského významu, která vede od hraničního přechodu, a to do vzdálenosti 30 km,

d) obce ležící podél komunikací evropského významu (např. E55) vedoucího od hraničního přechodu, a to do vzdálenosti 50 km,

e) všechna dřívější okresní města (do roku 1960) těch okresů, které sousedily přímo se státní hranicí, která by jinak nebyla zohledněna předchozími kritérii vymezení (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Obrázek 3: Modelové vymezení pohraničí Česka z hlediska prostupnosti hraničních efektů.

Zdroj: Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004.

3.2.3. Region

„Region lze obecně charakterizovat jako účelově vymezené území, jehož hranice jsou dány významnými funkčními vazbami nebo společnými charakteristikami fyzikálními, přírodními, klimatickými, ekonomicko-sociálními, etnickými, jazykovými atd.“ Region, coby územní sféra, má řadu vertikálních sfér (např. pedosféra, litosféra, sociálně-ekonomická sféra atd.), a proto výzkum regionu získává interdisciplinární charakter

(Malinovský, Sucháček, 2006).

V literatuře se můžeme setkat s celou řadou snah o typologizaci regionů podle nejrůznějších kritérií. Většina z nich se přitom snaží kombinovat tři aspekty: různá pojetí či koncepce prostoru (území), velikost a věcný obsah. Pojmy region a regionální se v 80. a 90. letech minulého století staly módním slůvkem jak v politické, tak i vědecké diskusi. Staly se nástroji nadějí, jak čelit výzvám technologického rozvoje, globalizace ekonomiky, demokratizace společnosti nebo trvale udržitelného rozvoje (Wokoun, Malinovský a kol, 2008).

Dalším důležitým pojmem je mikroregion, jež Sucháček a Malinovský (2006) charakterizují jako „region malého geografického měřítka“. V praxi se zpravidla jedná o účelové mikroregiony, sdružení obcí většinou ve venkovských oblastech. V ČR jsou vytvářeny za účelem získání společné podpory pro čerpání prostředků ze státních fondů a z fondů EU. V rámci přeshraniční spolupráce bývají důležitými aktéry.

3.2.4. Euroregion

Euroregion je území, které má díky své geografické poloze společné historické, kulturní i hospodářské znaky a je rozděleno státní hranicí. Vznik euroregionu bývá na základě vzájemných dohod představitelů z příhraničních regionů (měst a obcí dvou nebo více zemí fungujících na základě vlastních stanov) (Malinovský, Sucháček, 2006).

Jednotlivé euroregiony mají určitou formu institucionalizace a činnosti. Např. Euroregion Elbe / Labe (ELL) – uváděný jako vzorový příklad v Praktickém průvodci přeshraniční spolupráce (1998) – se skládá ze dvou nezávislých sdružení, která uzavřela všeobecnou dohodu o spolupráci. Nejvyšším voleným orgánem s rozhodovacími pravomocemi je rada, která projednává a schvaluje strategické priority pro spolupráci. Za celkové řízení a vedení činnosti EEL zodpovídá prezídium. Sekretariát, složený ze dvou samostatných úřadů na každé straně hranice (v Ústí nad Labem a v Pirně), zodpovídá za všechny organizační a technické otázky. Celkem osm pracovních skupin sdružuje zástupce regionálních a místních orgánů, projednává a plánuje projekty a je do určité míry i zapojeno do jejich realizace.

Jako nepostradatelná se jeví vazba mezi euroregionem a státem, tedy mezi úrovní

regionální a národní. Úlohou státu je sledovat celkový vývoj v pohraničí, zatímco na euroregionech „zůstává“ jeho konkretizace vyúsťující v koncipování (a usměrňování) předpokládaného vývoje. Zvláštní místo zaujímá zapojení lokální (resp. komunální) úrovně, představované jak samotnými obcemi, tak podnikatelskými subjekty, sdruženími, spolky nejružnějšího zaměření (např. působícími v cestovním ruchu). Tento přístup vyžaduje angažovanost všech zúčastněných a stojí značné finanční prostředky, avšak později umožňuje snažší provedení opatření a projektů a v konečném "účtování" pak převažují pozitiva (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Tabulka 1: Euroregiony v České republice.

Název euroregionu	Datum vzniku	Sousedící stát
Euroregion Elbe/Labe	24.6.1992	Německo
Euroregion Krušnohoří	18.12.1992	Německo
Euroregion Egrensis	3.2.1993	Německo
Euroregion Šumava	20.9.1993	Německo, Rakousko
Euroregion Silva-Nortica	13.4.2000	Rakousko
Euroregion Pomoraví	23.6.1999	Rakousko, Slovensko
Euroregion Bílé Karpaty	30.7.2000	Slovensko
Euroregion Beskydy	9.6.2000	Slovensko, Polsko
Euroregion Těšínské Slezsko	22.4.1998	Slovensko, Polsko
Euroregion Silesia	20.9.1998	Polsko
Euroregion Praděd	2.7.1997	Polsko
Euroregion Glacensis	5.12.1996	Polsko
Euroregion Nisa	21.12.1991	Polsko, Německo

Zdroj: www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html.

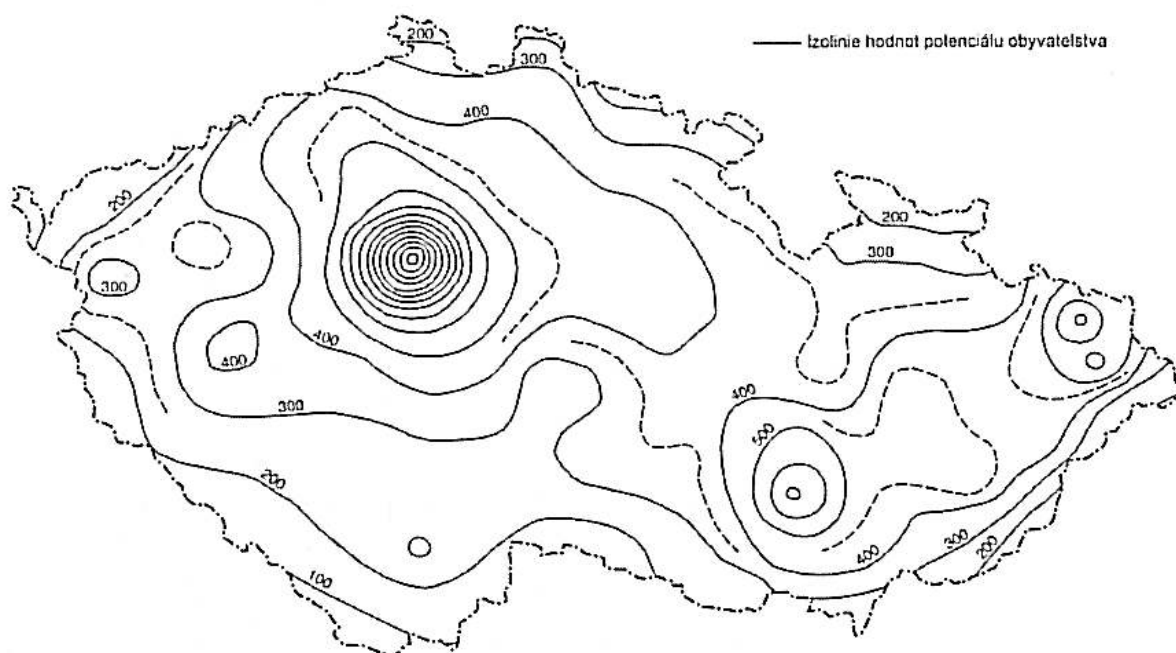
3.3 Obyvatelstvo

3.3.1. Potenciál obyvatelstva v pohraničí

Potenciál má velkou teoretickou přednost proti obdobné a velmi běžně užívané hodnotě, totiž proti hustotě zalidnění. Tato přednost tkví v tom, že potenciál patří mezi modely prostorových interakcí, je tedy teoreticky mírou intenzity očekávaných kontaktů obyvatel daného bodu s obyvateli mnoha dalších bodů, jejichž vzdálenost od daného bodu je známa, přičemž mezi oběma body není systematická bariéra (například hraniční, jazyková, ale i orografická, hydrografická atd.). Druhou předností konstrukce potenciálu je to, že je možné vyjádřit jej graficky právě soustavou izolinií. Maximální hodnotu potenciálu v České republice má Praha (v této aplikaci je to hodnota 1559). Všude v pohraničí jsou hodnoty velmi nízké, to je však v souladu s očekáváním – plyne to totiž ze samotných vlastností potenciálové metody (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

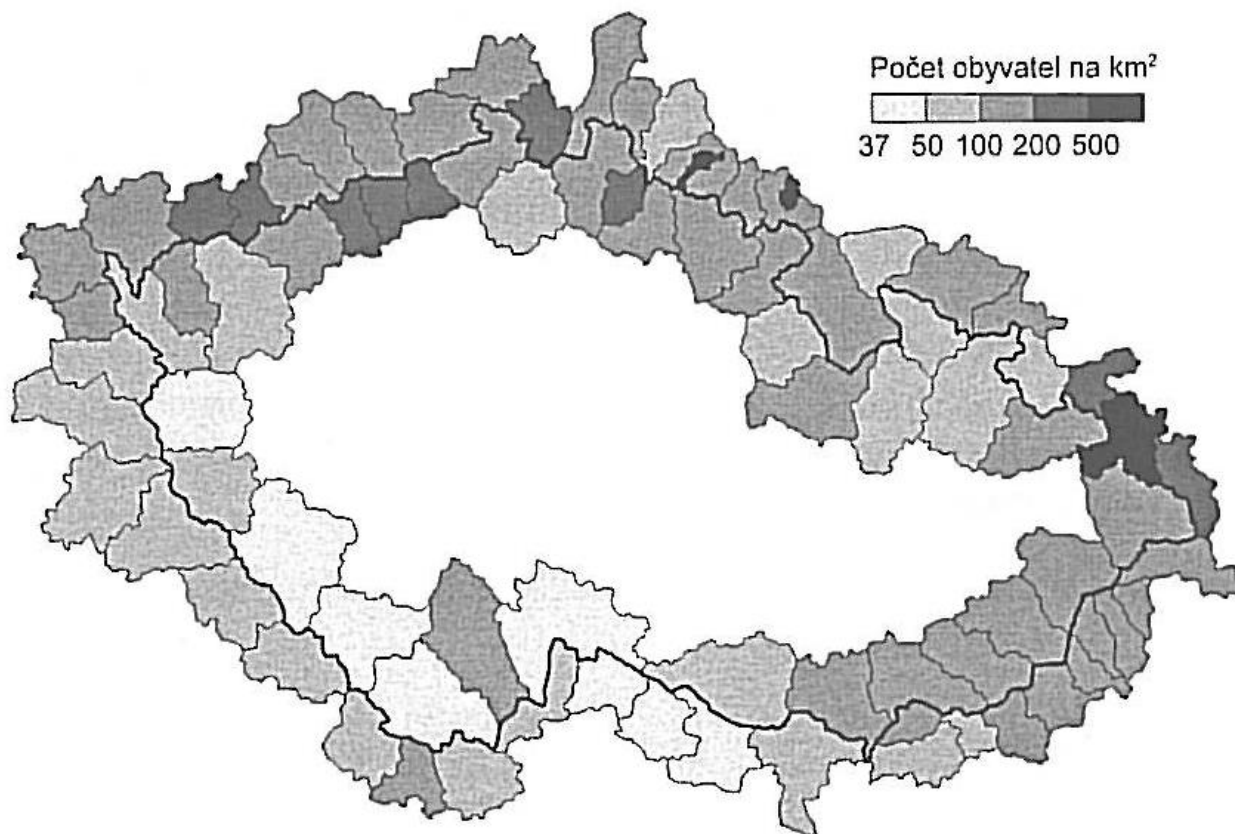
Obrázek č. 4 nám napomáhá představit si jednotlivé úrovně potenciálu obyvatelstva v České republice.

Obrázek 4: Modely prostorových interakcí: potenciál obyvatelstva.

Zdroj: Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004.

Obrázek 5: Hustota zalidnění v pohraničních oblastech.

Zdroj: Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004

3.3.2. Migrace

Tato forma mechanického pohybu (či prostorové mobility) obyvatelstva, která se odehrává na všech řádovostních úrovních (tj. lokální, regionální a globální), má fyzickou i sociální stránku, není tedy jasněji vymežitelnou biologickou událostí jako narození či úmrtí. Zcela zásadní pro zkoumání migrace je časový a prostorový rozměr.

Prostorová mobilita není pouhým fyzickým přemístěním, ale je to též proces výběru místa, spojený s emocionální vazbou k objektům či prostorovým celkům.

Strategický rozvoj regionů tak stále více souvisí s aktivně prováděnou migrační politikou, u které můžeme rozlišit tři hlavní roviny provádění:

- regulace a kontrola migračních toků, boj s nelegální migrací,
- integrace imigrantů v přijímajících zemích (multikulturních – pluralitní – model, diskriminační tzv. differential exclusion – model, asimilační model) (Wokoun,

Malinovský a kol, 2008).

3.4 Přeshraniční spolupráce

Čím více jsou hranice průchodnější a ztrácejí se, tím se tím významnější je pohraniční oblast. Okrajové oblasti jednotlivých států se stávají sousedními a zároveň se z pohraničí vytrácí perifernost a tyto území se dostávají více do středu zájmů (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Přeshraniční spolupráci musíme chápat komplexně, setkávají se zde aspekty kulturní, jazykové, ekonomické, technické, administrativní a geopolitické. Původně byla přeshraniční spolupráce zaměřena na relativně dílčí, specifické problémy, podmíněné právě státní hranicí: např. řešení dopravní (technické) infrastruktury, poměry na trhu práce, kulturní spolupráce. Až později se objevila potřeba přistupovat k rozvoji komplexně či integrovaně. Prostředkem pro naplnění těchto záměrů se stalo prostorové plánování a regionální politika. Poměrně dlouho však přetrvával stav, kdy se o dění v příhraničním regionu rozhodovalo v centru jednotlivých zemí. Až později a postupně se začala prosazovat decentralizace kompetencí. (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004). Základem přeshraniční spolupráce jsou integrované a strategicky zaměřené programy, v jejichž rámci se pak realizují jednotlivé projekty. Úspěšný vývoj přeshraniční spolupráce je závislý na rámcových podmínkách. Již na počátku jejich budování na vnější hranici EU, resp. na naší státní hranici se ukázala potřeba splnění následujících kritérií (předpokladů):

- evropské regiony (euroregiony) se musí stát životaschopnými pod „ochranou“ příslušných států,
- jejich podporu je vhodné řešit prostřednictvím decentralizovaného zapojení podpůrných prostředků,
- přeshraniční spolupráce vyžaduje „požehnání“ zákonodárným orgánem (parlamentem) (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

Současné formy přeshraniční spolupráce Slavík (in Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004) rozlišuje :

- mezivládní dohody o přeshraniční spolupráci,

- spolupráci v rámci euroregionů,
- spolupráci samosprávných a státních územních orgánů,
- spolupráci obchodních komor.

3.4.1. Úloha hranice a pohraničí

Problematika hranic a sledování vývoje v pohraničí patří mezi „tradiční“ témata socioekonomické geografie. Hranice může nabývat nejrůznějších podob, resp. forem v rámci politického i ekonomického systému. Jedná se o tzv. vnitřní hranice (běžně užívaný pojem pro styk dvou členských států Evropské unie) a konečně tzv. vnější hranice (na obvodu celé EU). Pro území podél hranic je typická perifernost, podmíněná jak vzdáleností od jádrových (koncentračních) prostorů, tak zpravidla nižším stupněm ekonomického rozvoje až zaostalostí (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

V pohraničí se uplatňuje integrace jako mimořádně důležitý prvek socioekonomického prostorového systému. Na „společenský růst“ hraničních regionů je proto nezbytné nahlížet jako na pokračující proces, který je spojen s představou přeshraniční integrace.

Je zřejmé, že Evropa může srůst právě na hranicích jednotlivých států. V řadě případů však hranice rozdělují historické oblasti, které po staletí „žily“ pohromadě. Přestože přeshraniční kontakty (např. včetně zřizování a provozu hraničních přechodů) patří i dnes do sféry zahraničních vztahů, resp. nejvyšších státních orgánů, existují při dobrých sousedských vztazích výjimky. Jedná se především o regionální a lokální (komunální) úroveň, tedy přeshraniční aktivity regionů (krajů, euroregionů apod.) a obcí určenou především specifickými společnými problémy (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

3.5 Česko-polská spolupráce

3.5.1 Přeshraniční spolupráce v politice a legislativě obecně

Přeshraniční politiku lze rozdělit do dvou skupin. První je tzv. velká politika, do které spadá sféra mezinárodní, druhou skupinu tvoří malá politika realizovaná na lokální úrovni.

Řešení hraniční problematiky bylo poměrně dlouho dobu „v režii“ jednotlivých států. Jako

společné evropské téma se přeshraniční spolupráce v rámci regionální politiky prosadila založením Pracovního společenství evropských hraničních regionů a přijetím Evropské charty hraničních a přeshraničních regionů (1981). V preambuli se praví, že:

- hraniční regiony se stávají stavebními kameny a mosty při procesu evropského sjednocení,
- přeshraniční spolupráce pomáhá zmírňovat nevýhody hranic, překonávat okrajovou polohu a zlepšovat životní podmínky obvatel, jakož i potvrzuje, že subsidiarita a partnerství mezi úrovní evropskou, státní, regionální a místní jsou v přeshraniční spolupráci nepostradatelné (Jeřábek, Dokoupil a kol, 2004).

3.5.2. Počátek spolupráce

Česko-polské příhraničí bylo po dlouhá staletí územím s významným kulturním dědictvím, spoluvytvářeným několika etniky. Docházelo zde k častým kulturním, politickým a obchodním kontaktům.

Ve 2. polovině 20. století byly kontakty mezi oběma stranami hranice přísně omezeny a v regionu proběhla rozsáhlá migrace obyvatel. Současně byla integrita území oslabena faktem, že se stal pohraničním územím států Československa a Polska a že přímým mezilidským, institucionálním a obchodním kontaktům mezi oběma stranami hranice bránila politika obou států. Kromě toho se v těchto příhraničních oblastech výrazně odlišovala ekonomicko-sociální struktura.

Po politických změnách na konci 80. let minulého století napomáhá demokratický vývoj decentralizaci a politice opětovného slučování hraničních oblastí tak, aby se obnovila některá dřívější spojení a kontakty. Integrační politika se rovněž zaměřuje na překonání hlavních ekonomických, demografických a infrastrukturních problémů, které komplikují rozvoj česko-polského pohraničí (OPPS ČR – PR 2007-2013, www.cz-pl.eu).

Ideu vzájemného přibližování a spolupráce mezi Polskem a Českou republikou v Jesenické oblasti přijaly a první kontakty uskutečnily orgány místních samospráv již v roce 1990. S první iniciativou v tomto směru přišlo vedení města Jeseník, které uspořádalo dne 21. června 1991 konferenci za účasti představitelů měst a obcí jesenického regionu a sousedících měst a obcí opolského a valbřiského vojvodství. V dalších letech se konala

setkání měst a obcí, v průběhu kterých byly přijaty dokumenty jako např. Dohoda o příhraniční spolupráci, Deklarace o vytvoření příhraničního svazu měst a obcí ČR a Polska a byla zřízena česko-polská komise samospráv pro rozvoj příhraniční spolupráce v regionu jesenicko–nyském. Další města se postupně připojovala k partnerské spolupráci. Také státní správa na okresní úrovni navázala kontakty podpisem Dohody o příhraniční spolupráci ze dne 26. června 1996 (ERPR, www.europraded.cz).

Završením několikaletých snah orgánů samosprávy a vojvodství a upevněním již formálně několik let trvající vzájemné spolupráce samospráv, škol, kulturních středisek, sportovních klubů a jiných společenských organizací bylo podepsání Rámcové dohody o vzniku Česko-polského euroregionu dne 2. července 1997 v Jeseníku Euroregion Praděd (ERPR, www.europraded.cz).

3.5.3. Phare CBC Česká republika - Polsko (1999 – 2003)

Program Phare CBC, byl v roce 1994 vytvořen za účelem podpory příhraničních států EU. V ČR se to tedy týkalo česko-německého a česko-rakouského příhraničí. Od roku 1999 program financoval příhraniční území států kandidujících na vstup do EU, tzn. Česko-polské (3 mil. EUR) a česko-slovenské (2 mil. EUR) příhraničí, ovšem výše poskytnutých prostředků byla v porovnání s příhraničím česko-německým (29,4 mil. EUR) a Česko-rakouským (10,6 mil. EUR) jen částečná.

V následujících čtyřech letech byla podpora česko-polského příhraničí zvýšena na 5mil. EUR/rok.

Finanční prostředky určené pro program daného roku a daného příhraničí byly určeny příslušným finančním memorandem mezi Evropskou komisí a vládou ČR. V příslušném finančním memorandu byly vždy také uvedeny specifické cíle programů Phare CBC pro dané období a pohraničí, výše spolufinancování ze strany ČR, datum ukončení programu apod. (Phare CBC, www.euroregion-silesia.cz).

Vyhlášení posledního kola Phare CBC proběhlo v dubnu 2004, program byl ukončen a finančně uzavřen v roce 2006. Projekty realizované v rámci tohoto programu se významnou měrou zasloužily o rozvoj spolupráce mezi lidmi a institucemi v příhraničních regionech, o postupné odstraňování překážek a hranic mezi oběma státy (INTERREG IIIAa, www.strukturalni-fondy.cz). Odpovědnost za tento program nese Ministerstvo pro

místní rozvoj ČR, Odbor přeshraniční spolupráce.

3.5.4. INTERREG IIIA 2004 – 2006

INTERREG IIIA bezprostředně navazuje na předvstupní program Phare CBC s cílem odstranit negativní dopad státních hranic na rozvoj území, která k ním přiléhají. Program Phare CBC byl rozdělen na investiční projekty a Společný fond malých projektů. Tento model se odráží i v programu INTERREG IIIA (INTERREG IIIAb, www.europared.cz).

V rámci programu INTERREG IIIA Česká republika - Polsko jsou definovány následující priority a opatření:

- Priorita 1: Další rozvoj a modernizace infrastruktury na zlepšení konkurenceschopnosti přeshraniční oblasti,
- Priorita 2: Rozvoj místní společnosti v přeshraniční oblasti,
- Priorita 3: Technická asistence (INTERREG IIIAb, www.europared.cz).

V tomto období bylo česko-polskému příhraničí přiděleno 16,5 mil EUR.

Základním účelem vytvořených strukturálních fondů je prostřednictvím rozvojových programů a projektů snižovat zaostalost znevýhodněných regionů včetně venkovských a zajistit v těchto oblastech vyrovnaný a udržitelný rozvoj. Na rozdíl od Společné zemědělské politiky EU, která se striktně drží dohodnutých norem a pravidel a má spíše nárokový charakter, strukturální fondy poskytují značný prostor pro individuální přístupy k řešení konkrétních problémů (Wokoun, Malinovský a kol, 2008).

3.5.5. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika–Polsko 2007-2013

Globálním cílem programu je podpora socio-ekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel. Globální cíl je naplňován následujícími prioritními osami:

- Prioritní osa I. - Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik.

Hlavním cílem je zlepšení atraktivity česko-polské příhraniční oblasti konkretizuje globální cíl především z hlediska možnosti rozvoje fyzických aspektů této oblasti. Lepší dostupnost a vysoká kvalita životního prostředí jsou základním předpokladem rozvoje ekonomických a sociálních aktivit. Přispívají ke zvýšení atraktivity příhraničního území pro jeho obyvatele, zahraniční a tuzemské investory a návštěvníky. Posilování přeshraničních komunikačních vazeb přispívá k rozvoji ekonomických a sociálních vazeb příhraničních oblastí a k budování soudržného území.

- Prioritní osa II. - Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu.

Posílení ekonomického rozvoje česko-polské příhraniční oblasti konkretizuje globální cíl v oblasti využití a rozvíjení stávajícího ekonomického potenciálu příhraničí a posilování jeho konkurenceschopnosti.

- Prioritní osa III. - Podpora spolupráce místních společenství.

Hlavním cílem je rozvoj partnerské spolupráce místních komunit a institucí česko-polské příhraniční oblasti konkretizuje globální cíl v oblasti zaměřené na kvalitu společenského života obyvatel, prohlubování jejich identifikace se zdejšími územím. Cílem je podpora přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje mezilidských vztahů, společenských, kulturních a volnočasových aktivit a spolupráce orgánů veřejné správy a organizací poskytujících veřejné služby.

- Prioritní osa IV. - Technická pomoc.

Hlavním cílem této prioritní osy je podpora efektivní realizace programu. Je podmínkou pro dosažení ostatních prioritních os programu prostřednictvím zajištění kvalitního řízení, implementace a využití prostředků ERDF (OPPS ČR – PR 2007-2013, www.cz-pl.eu).

Na toto období bylo z fondů EU vyčleněno celkem 219,46 mil. EUR a alokace České strany byla 103,68 mil. EUR, tedy 47,24 %.

3.5.6. Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2014-2020

Česko-polský program přeshraniční spolupráce bude stejně jako předchozí Česko-polské programy řízen českou stranou. Funkci řídicího orgánu programu bude opět vykonávat

Ministerstvo pro místní rozvoj, funkci národního orgánu pak Polské Ministerstvo infrastruktury a rozvoje (dříve Ministerstvo regionálního rozvoje). Ve spolupráci obou těchto ministerstev byla v průběhu 1. čtvrtletí 2012 ustavena pracovní skupina na přípravu česko-polského programu přeshraniční spolupráce 2014 – 2020 (tzv. Task Force). Euroregiony jsou v této pracovní skupině zastoupeny vždy 1 společným zástupcem z každé strany hranice. První zasedání Task Force se uskutečnilo 17.4.2012 v Olomouci. V druhé polovině roku 2012 a v průběhu celého roku 2013 se pak konala další jednání Task Force a od září 2013 probíhají také jednání o novém Fondu mikroprojektů jako nedílné součásti programu (OPPS ČR – PR 2014 – 2020, www.euroregion-silesia.cz).

Jak vyplývá z tabulky č. 2, pro česko-polský program byla schválena alokace pro českou stranu ve výši 91,22 mil. EUR, což představuje podíl ve výši 30,09 % z celkové alokace pro všech 5 programů přeshraniční spolupráce v ČR. I přes tento vysoký podíl je však absolutní výše prostředků cca o 12 % nižší než v tomto období (pro období 2007-2013: 103,68 mil. EUR). Na druhé straně Polská strana rozhodla o navýšení alokace pro česko-polský program v novém období na 135 mil. EUR. Celkově by tedy alokace pro nový program měla narůst na 226,22 mil. EUR (OPPS ČR – PR 2014 – 2020, www.euroregion-silesia.cz).

Tabulka 2: Rozdělení zdrojů z EU

Program	Alokace 2007 – 2013		Alokace 2014 – 2020	
	EUR	%	EUR	%
ČR - Polsko	103 680 000	29,49	91 223 424	30,09
ČR - Slovensko	56 552 727	16,08	45 149 871	14,89
ČR - Rakousko	69 120 000	19,66	59 898 497	19,76
ČR - Bavorsko	55 037 599	15,65	49 176 275	16,22
ČR - Sasko	67 199 631	19,11	57 701 933	19,03
Celkem	351 589 957	100	303 150 000	100

Zdroj: OPPOS ČR – PR 2014 – 2020, www.euroregion-silesia.cz

4 Základní charakteristika Euroregionu Praděd

4.1 Organizační struktura

Společnými orgány jsou parlament a prezidium euroregionu. Činnost euroregionu koordinují kanceláře v Polsku a České republice, které na svém území fungují jako sekretariáty fondů mikroprojektů. Polská strana má své sídlo v Prudniku a česká ve Vrbně pod Pradědem.

4.2 Geografická charakteristika

Z hlediska českého území se Euroregion Praděd nachází částečně na území Severní Moravy a Českého Slezska (Olomoucký a Moravskoslezský kraj). Jižní hranice euroregionu prochází obcemi v okolí vodní nádrže Slezská Harta po okolí obce Rýmařov. Západní hranice prochází podél hřebenu Hrubého Jeseníku s přilehlými obcemi jako například Bělá pod Pradědem, města Jeseník, dále městem Javorník, které leží na severovýchodním úpatí Rychlebských hor. Dále polskými obcemi Kamiennik a Grodków. Severní část euroregionu tvoří Opole, vojvodské město opolského vojvodství, které je nejlidnatějším a nejrozlehlejším městem Euroregionu Praděd. Západní hranice euroregionu vede přes polské obce Ozimek, Zdzieszowice a Glogówek, český Osoblažský výběžek, po nejlidnatější české město euroregionu, Krnov. Jak je již zmíněno v úvodu práce, celkově Euroregion Praděd tvoří 72 českých a 34 polských obcí o celkové rozloze 7386 km², což z něj dělá druhý nejrozlehlejší z celkem šesti Česko–polských euroregionů, viz tabulka 3. Tyto údaje se mohou každým rokem lišit, jelikož členství obce v euroregionu závisí na zaplacení členského příspěvku v daném roce. Zajímavostí je, že i když je českých obcí více než dvojnásobně více než polských, tak zabírají pouze 34,6% z celkové rozlohy euroregionu. Společná délka hranice v euroregionu je 198,8 km.

Území tohoto euroregionu je výrazně ovlivněno pohořími, nachází se zde Hrubý Jeseník, Nízký Jeseník, Rychlebské hory, Opavské hory a část Sovích hor. Na území Hrubého Jeseníku se nachází nejvyšší hora Praděd (1491 m. n. m.), podle které je tento euroregion pojmenován. Hrubý Jeseník je významný i z hlediska povodí a cestovního ruchu. Pramení zde řeka Opava, která je přítokem Odry, patří tedy do úmoří Baltského moře a řeka Moravice, pramenící ve velkém kotli, na které je postaveno již výše zmíněné

vodohospodářské dílo Slezská Harta a přehrada Kružberk, jenž zásobuje Ostravsko pitnou vodou.

Tabulka 3: Česko - polské euroregiony (Nisa a Beskydy bez německé, resp. slovenské části).

Euroregion	Rozloha v km²	Počet obyvatel
Praděd - Pradziad	7656	760000
Nisa – Neisse – Nysa	8757	1011000
Glacensis	5143	1103000
Silesia	2724	776000
Těšínské Slezsko – Slask Cieszynski	1400	650000
Beskydy - Beskidy	1821	504000

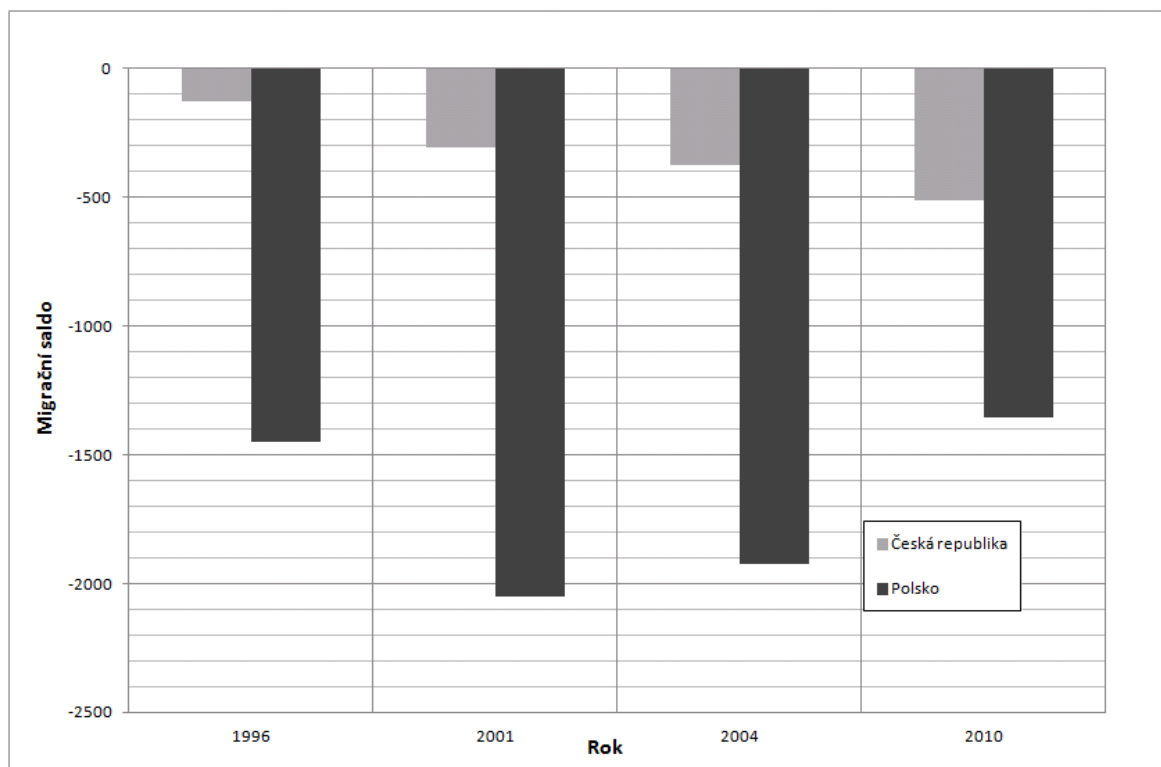
Zdroj: www.europaded.cz, www.ern.cz, www.euro-glacensis.cz, www.euroregion-silesia.cz, www.euroregionbeskydy.cz, www.euregio-teschinensis.eu, vlastní návrh.

4.3 Obyvatelstvo

Z tabulky č. 3 vyplývá, že celkem v Euroregionu Praděd žije okolo 760 000 obyvatel, což vzhledem k rozloze není nijak vysoký údaj. Hlavní příčinou je povrch na české straně euroregionu, který tvoří z velké části neobydlená pohoří a lesnatá území. Na české straně žije 133 000 obyvatel, což je jen 17,5 % z celkového množství, údaje jsou z roku 2010.

Velkým problémem euroregionu je nezaměstnanost, která je na úrovni 11 %. V Česku 13,1 % a v Polsku 10,5 %. S nezaměstnaností úzce souvisí saldo migrace, které poukazuje na dva odlišné trendy, zatímco české území euroregionu opouští každým rokem více lidí, polské území opouští každoročně méně obyvatel než předchozí rok, i tak je počet migrujících obyvatel více než dvakrát vyšší, což ukazuje graf č. 1. Pravděpodobně je to dáno velikostí sídel na jednotlivých územích a s tím souvisejícím množstvím nabídky práce. Největší města Euroregionu Praděd leží na Polském území, například Opole (126 tis. obyvatel), Kedzierzyn-Kozle (64 tis. obyvatel), Nysa (59 tis. obyvatel), Glucholazy (25 tis. obyvatel), Prudnik (23 tis. obyvatel). Z Českých měst zde můžeme uvést Krnov (25 tis. obyvatel) a Bruntál (17 tis. obyvatel).

Graf 1: Vývoj migračního salda v letech 1996 - 2010).

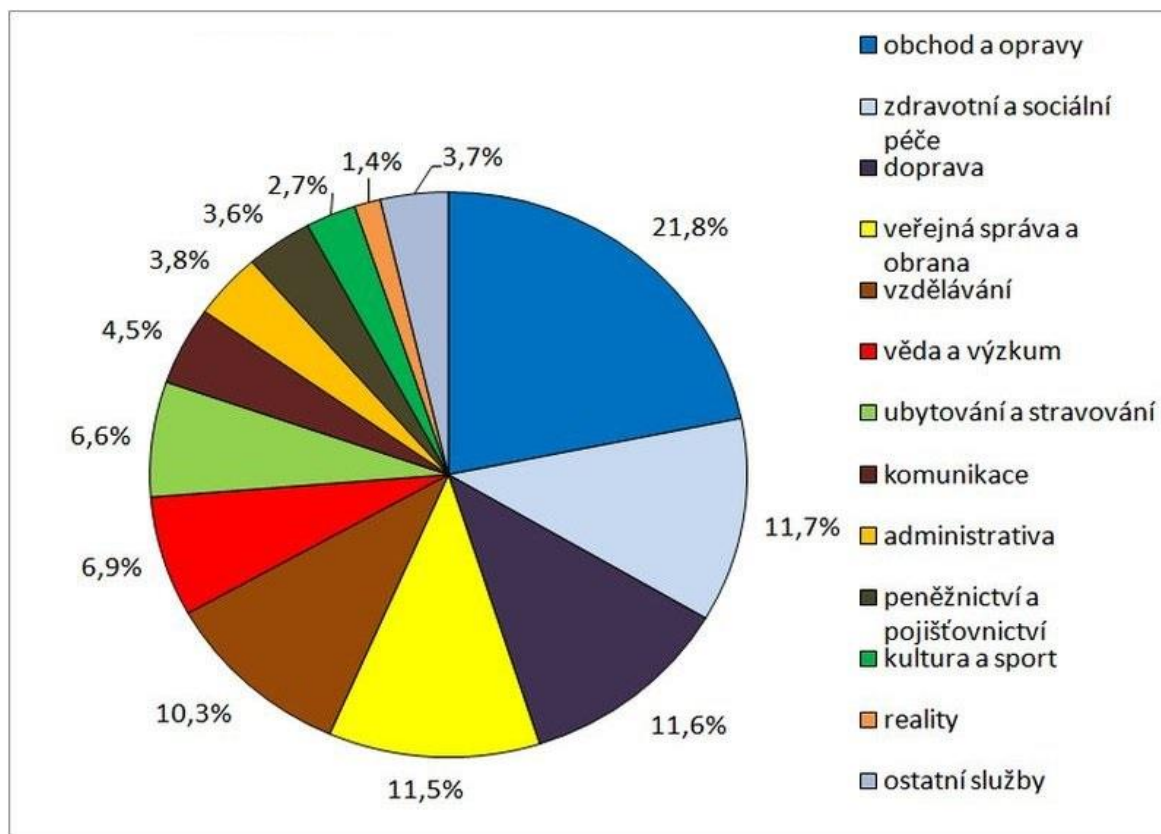
Zdroj: Migrace, www.migraceonline.cz, vlastní návrh.

Vzdělanost obyvatelstva je na polské straně výrazně horší, než tamní průměrné hodnoty. Obyvatel, jejichž nejvyšší dosažené vzdělání není vyšší než základní je 24 % a celostátní průměr činí 19 %. Vyššího vzdělání dosáhlo v polské části 13 %, což je o 3 % horší než celostátní průměr. Na české straně žije 18 % obyvatel se základním vzděláním, což je velmi podobné celostátnímu údaji, vyšší než základní vzdělání má 11,5 %, přičemž celostátní průměr je 12,4 %. Přímo na území Euroregionu Praděd se nachází pouze dvě vysoké školy, Opolská univerzita a PWSZ Nysa. Na českém území euroregionu se žádná vysoká škola nenachází, nicméně například v sousedním Euroregionu Silesia je možnost studia například na Ostravské Univerzitě, Vysoké škole báňské, Slezské univerzitě v Opavě a Karviné.

Se vzdělaností úzce souvisí i hospodářství v daných oblastech. Nejvýznamnější složkou podílející se na hospodářství je oblast služeb, ve které je na Polské straně euroregionu zaměstnáno 43 %, celostátní průměr je 50 %. Česká strana zaměstnává ve službách 60 % ekonomicky aktivních obyvatel, což je takřka shodné s národním průměrem. Graf č. 2 zobrazuje odvětví spadajících pod služby. Zemědělství tvoří významnou složku polského

hospodářství, jeho celostátní průměr je 18 %, ale Polská oblast Euroregionu Praděd vykazuje zaměstnanost v zemědělství na úrovni 25 %. Na české straně jsou v zemědělství zaměstnaní 3 % zaměstnaných, tedy stejné procento jako má celá ČR.

Graf 2: Zaměstnanost ve službách v roce 2009.

Zdroj: <http://www.hajduch.net/system/files/image/cesko/hospodarstvi/zam-sluzby.jpg>.

4.4 Dopravní infrastruktura

Silniční infrastruktura patří k těm nejzákladnějším prvkům zdárného rozvoje této oblasti a to hlavně z hlediska sociálního a hospodářského.

Hlavním faktorem přeshraničního styku je silniční doprava, která má charakter silnic II. a III. tříd (v Polsku jsou to vojvodské komunikace). Jsou zde i silnice I. třídy viz. tabulka č. 4, ale i ty mají charakter spíše regionálních komunikací, tedy silnic II. tříd. Za zmínku stojí úsek polské dálnice A4, spojující Opole s přilehlými městy Katowice a Vratislav, ale pro euroregion nemá nijak zásadní význam. Není zde žádná rychlostní komunikace po ose "sever – jih" a jediná dálnice z Olomouce do Opole vede přes Ostravu a Gliwice po dálnici D1 a A4 tato trasa je o 100 kilometrů delší než přes města Krnov a Prudnik. Problém s tím spojený je přetíženost silnic I. tříd č. 45,46 a 57, způsobený velkým množstvím nákladních

automobilů na této trase a samozřejmě rychle se horšící stav komunikací. Města Krnov, Bruntál a Prudník z těchto důvodů vyžadují stavbu obchvatů.

V Euroregionu Praděd se nachází také 20 hraničních přechodů, které jsou od prosince roku 2007, ve kterém Česká republika i Polsko vstoupili od Schengenského prostoru, mimo provoz a přechod státní hranice je volný.

Železniční doprava v euroregionu zastává také významnou dopravní funkci, nikoliv ale při přeshraničním spojení, protože většina železničních zástaveb pochází z doby, kdy nebylo možné volné překročení hranice. Existuje tak pouze jedna mezinárodní trasa vedoucí z Opavy do Jeseníku přes Krnov a na této trase je jedinou Polskou stanicí stanice Glucholazy. Na Polském území vede několik významných vojvodských železničních tras, například Kedzierzin – Kózle – Opole – Brzeg nebo Gliwice – Strzelce – Opolskie. Na České straně jsou nejvíce využívány tyto dvě trasy Ostrava – Krnov – Olomouc a výše zmíněná Jeseník – Krnov – Opava, ale u obou těchto tras je problémem jednak špatný technický stav trati a těžce přístupný terén, kterým tyto tratě vedou. Z tohoto důvodu rychlost souprav nepřevyšuje 50 km/h a například trasa Krnov – Olomouc trvá 1 hodinu a 45 minut, přičemž vzdálenost mezi těmito městy je 87 km. Zajímavou atrakcí ve zdejším euroregionu je 20,2 km dlouhá úzkorozchodná trať ze stanice Třemešná ve Slezsku do Osoblahy, která je jednou ze tří funkčních úzkorozchodných tratí v České republice, její provoz byl zahájen 14.12.1898 a rozchod kolejí je 760 mm.

Tabulka 4: Hlavní veřejné silnice v Euroregionu Praděd.

Silnice č.	Úsek	Kategorie silnice
11	Bukovice - Bruntál	I. třída
35	Mohlenice - Olomouc	I. třída
44	Mohlenice – Mikulovice (státní hranice)	I. třída
45	Horní Loděnice – Krnov (státní hranice)	I. třída
46	Brodek u Prostějova - Opava	I. třída
57	Krnov – Bartultovice (státní hranice)	I. třída
60	Jeseník – Javorník (státní hranice)	I. třída
445	Šternberk – Zlaté Hory (státní hranice)	II. třída
453	Jeseník – Město Albrechtice	II. třída
454	Dolní Údolí – Zlaté Hory	II. třída
455	Písečná – Velké Kunětice (státní hranice)	II. třída
457	Osoblaha – Javorník (státní hranice)	II. třída
A4	Nogowczyce - Przylesie	Státní silnice
40	Ujazd – Glucholazy (státní hranice)	Státní silnice
41	Nysa – Trzebina (státní hranice)	Státní silnice
46	Paczkow - Dobrodzien	Státní silnice
411	Nysa - Konradów	Vojvodská silnice
414	Opole - Prudnik	Vojvodská silnice

Zdroj: http://www.europraded.cz/docs/cinnost/Strategie_2014_2020.pdf., vlastní návrh

4.5 Cestovní ruch

Rozvoj cestovního ruchu a co největší využití jeho potenciálu v této oblasti byl jedním z hlavních důvodů vzniku Euroregionu Praděd. Cestovní ruch zde vzniká hlavně kvůli velké atraktivitě v oblasti turistiky a zimních sportů především díky oblasti Hrubého a Nízkého Jeseníku. V roce 2010 navštívilo euroregion na 480 tis. turistů, kteří zde strávili alepoň jednu noc. Česká strana je z tohoto pohledu pro turisty atraktivnější, neboť přilákala více jak 60 % z celkového množství návštěvníků. S tím souvisí i množství ubytovací kapacity na 1000 obyvatel, jak udává tabulka č. 5.

Dalšími unikátními oblastmi na české straně jsou Slezská harta (hlavně v letních měsících), Rešovské vodopády, Osoblažská úzkokolejka, Adrenalin Park Jeseníky, údolí Bílé Opavy, stezka Vincenze Priessnitze, zámek Linhartovy, Hrad Sovinec, Poutní vrch Cvilín. V Polské části euroregionu jsou nejnavštěvovanější ZOO Opole, Muzeum opolského venkova, palác v Moszne, DinoPark Krasiejow a Otmuchovská jezera.

Tabulka 5: Obce s rozšířenou působností s největší ubytovací kapacitou na 1000 obyvatel.

Obec s rozšířenou působností	Počet lůžek na 1000 obyvatel	Stát
Jeseník	134,5	ČR
Bruntál	64	ČR
Nisa	23	PR
Olomouc	20	ČR
Kedzierzyn-Kozle	16	PR
Krnov	14	ČR
Opole	8	PR

Zdroj: data http://www.europraded.cz/docs/cinnost/Strategie_2014_2020.pdf, vlastní návrh.

Velmi intenzivní je také přeshraniční pohyb osob uvnitř euroregionu. 74 % polských obyvatel jezdí do ČR z důvodu trávení volného času. Čeští obyvatelé navštěvují Polsko, díky tamním výhodnějším cenám hlavně z důvodu nákupů, až z 68 %.

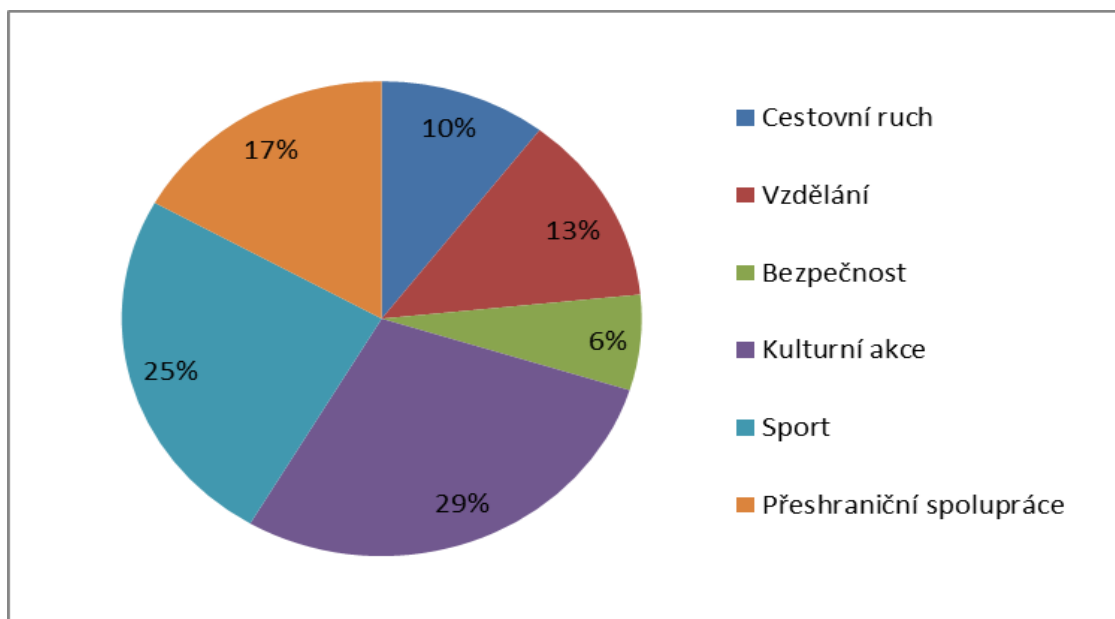
5 Přeshraniční spolupráce

5.1 Přeshraniční spolupráce v rámci Phare CBC a Interreg IIIA

První dotace z Evropské Unie na rozvoj přeshraničního území a spolupráci obou stran získal Euroregionu Praděd v roce 1999 v rámci předvstupního programu Phare CBC.

Na tento program navázal v roce 2004 Interreg IIIA, pomocí kterého se podařilo do roku 2006 na území euroregionu úspěšně realizovat celkem 86 projektů o alokaci 15 120 639 Kč. Nejvíce projektů bylo orientováno na kulturní a sportovní akce. Velké procento projektů bylo zaměřeno také na rozvoj přeshraniční spolupráce, nejčastěji formou „česko-polských dní“ v rámci jednotlivých obcí, viz. graf č. 3. V tomto období chyběly projekty zaměřené na ochranu životního prostředí a dopravní infrastrukturu. Nejúspěšnějším typem žadatele byla města, obce a svazky obcí (Krnov 7 projektů, Vrbno pod Pradědem, Zlaté Hory, Jeseník shodně 4 projekty) s 49 projekty, neziskové organizace 17 projektů, školy a mateřské školy 10 projektů, příspěvkové organizace 8 projektů a Euroregion Praděd uskutečnil 2 projekty. Projekty Dny Euroregionu Praděd – Vrbenské slavnosti 2006 uskutečněny ve Vrbně pod Pradědem a Česko – polská prezentace obce Vápenná čerpaly nejvyšší příspěvky, shodně po 410 000 Kč z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF).

Graf 3: Zaměření projektů v rámci programu INTERREG IIIA.

Zdroj: www.europraded.cz, vlastní návrh.

5.2 Přeshraniční spolupráce v rámci OPPS 2007 – 2013

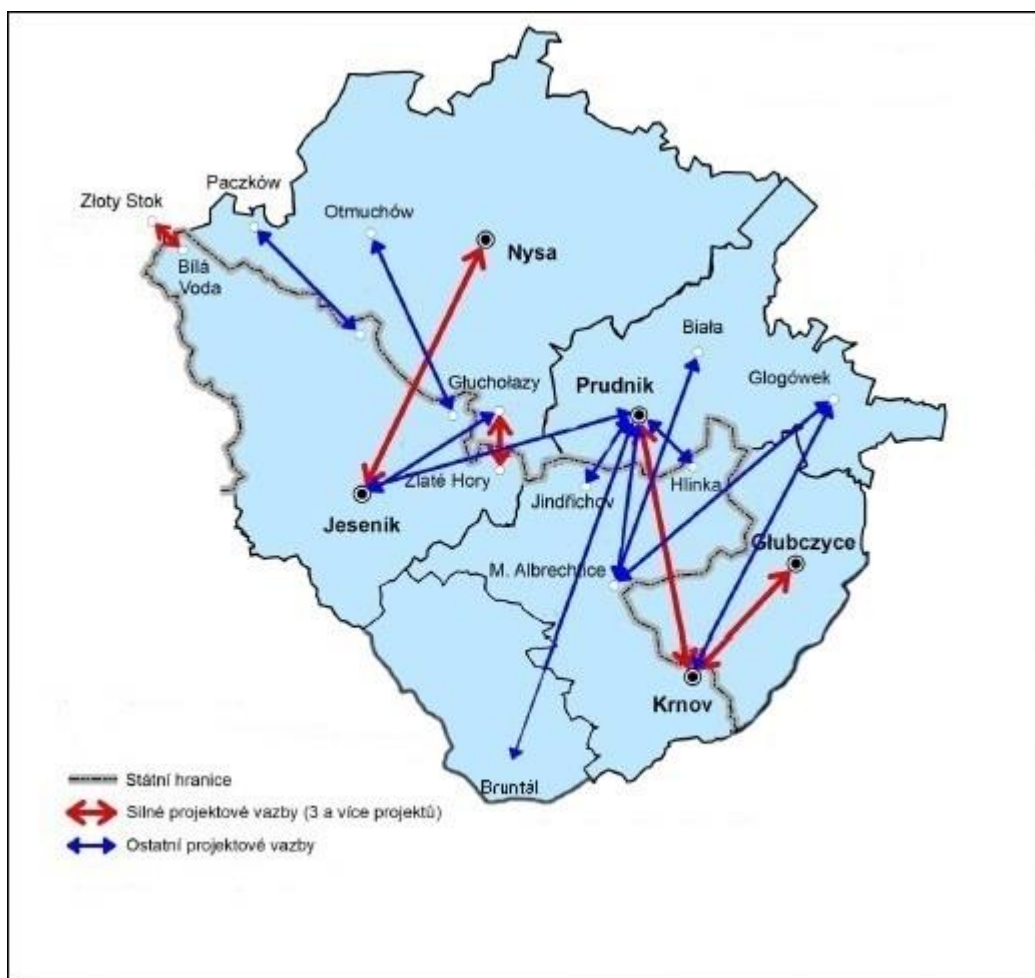
Doposud nejvíce projektů bylo uskutečněno v programovacím období OPPS ČR – PR 2007 – 2013, jehož podoba a příprava se začala rozvíjet v letech 2005 a 2006 na celkem 22 sjezdech zástupců České a Polské strany. Během tohoto období se v euroregionu schválilo 468 projektů, z nichž bylo v únoru 2014 již 330 projektů ukončeno. České území získalo 48,7 % počtu projektů a 48 % z celkové alokace v hodnotě 1 121 141 041 Kč, což při kurzu z ledna 2007, který byl 27,3 Kč/EUR tvoří 18,7 % všech prostředků z ERDF (podpora z ERDF je 219 459 344 EUR) určených pro 6 euroregionů ležících na česko-polské hranici. Výše příspěvku ERDF je ve všech prioritních osách tohoto programovacího období maximálně 85 %, zbývající část kryjí státní příspěvky nebo příspěvky partnerů projektů. Tato čísla uvádí velmi rovnoměrné rozložení investic v rámci obou států Euroregionu Praděd. Zaměření projektů v tomto programovacím období popisuje graf č. 4.

Výraznou změnou oproti programu INTERREG IIIA je zvýšení procentuálního zastoupení a markantního nárůstu důrazu na projekty zaměřené na ochranu životního prostředí, tomu mělo napomoci stanovení 14 zásadních bodů pro jeho ochranu.

Další skupinou projektů, které v tomto programu získaly na významu jsou projekty podporující zlepšení dopravní infrastruktury, jedná se o projekty zaměřené například na minimalizaci negativních vlivů na přírodu v okolí silnic, zlepšení technického stavu komunikací, stavbu obchvatů přetěžovaných měst nebo na zlepšení dopravního značení. Evropský fond pro regionální rozvoj podpořil v česko - polském pohraničí tuto oblast částkou 51 097 276 EUR.

Rovněž projekty spadající do kategorie ochrany rizik v tomto programovacím období získávají daleko větší finanční podporu a váhu. Velkou změnu přinesl vstup do Schengenského prostoru a s ním související změnu bezpečnostní činnosti. Vznikají zde nové možnosti přeshraniční spolupráce bezpečnostních složek obou států a také kvalitnější zabezpečení veřejných akcí organizovaných na území euroregionu formou specializovaných cvičení. Projekty jsou zaměřeny na modernizaci v oblasti monitorování životního prostředí, prevenci proti záplavám, rozvoj záchranných systémů a jiné.

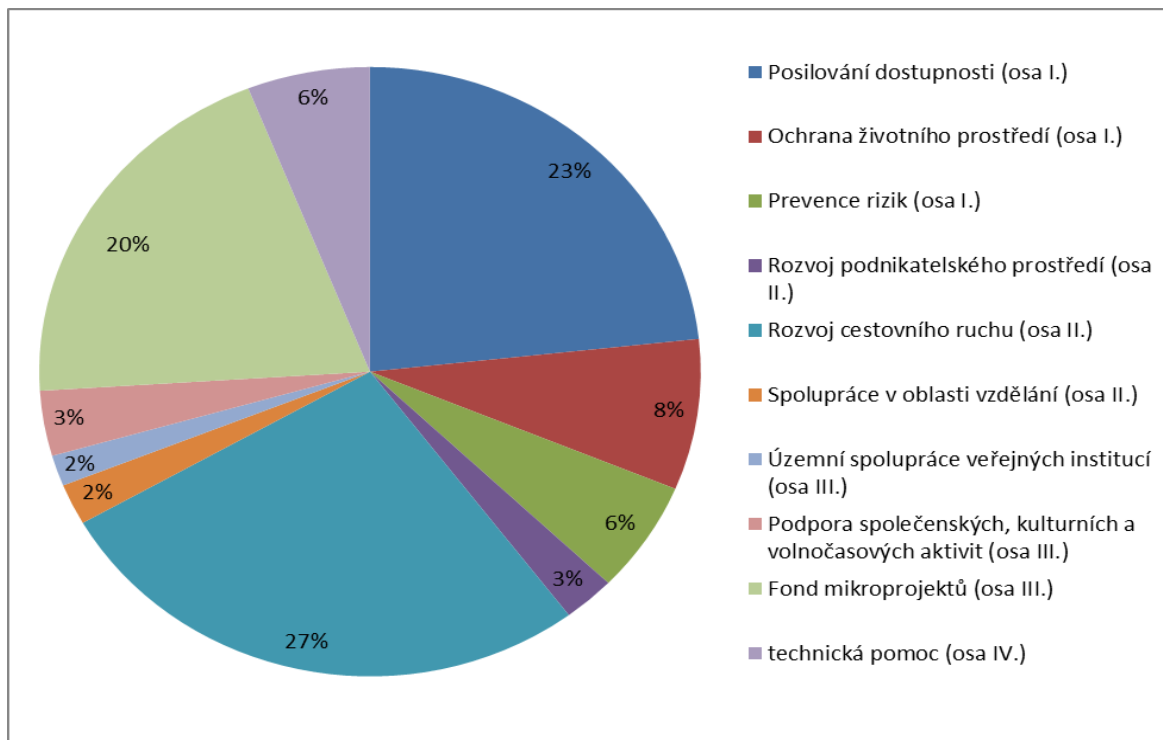
Obrázek 6: Přeshraniční projektové vazby jednotlivých měst v rámci OPPS 2007 - 2013

Zdroj: OPPTS 2007 - 2013, vlastní návrh

Obrázek 6 popisuje projektové přeshraniční vazby mezi jednotlivými obcemi. Jak je patrné, tak jsou vazby nejsilnější většinou mezi většími městy vzdálenými například i 40 km, takto je tomu v případě Jeseníku a Nysy nebo Krnova a Prudniku, zde se jedná o 35 km. Nutno ještě podotknout, že se v těchto případech jedná o partnerská města. Silné přeshraniční vazby lze vysledovat i u menších obcí nacházejících nedaleko od státní hranice. Jedná se o vazbu mezi obcemi Zlaté Hory a Glucholazy, které jsou od sebe vzdáleny 3 km či Bílou Vodou a Zlotým Stokem, zde je vzdálenost mezi obcemi 4 km. Přeshraniční charakter mělo v tomto období celkem 29 projektů. Seznam těchto projektů je v práci umístěn jako Příloha 3.

Graf 4: Zaměření projektů v rámci programu OPPS ČR - PR 2007 – 2013.

Zdroj: OPPS 2007-2013, vlastní návrh.

5.3 Přeshraniční spolupráce v rámci OPPS 2014 – 2020

Pro programovací období OPPS Česká republika – Polská republika 2014 - 2020 bude alokováno 226,2 mil. EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), který definuje tyto hlavní investiční priority (IP):

- Podpora investic k řešení rizik, zajištění odolnosti pro případ katastrofy a rozvoj systémů krizového řízení (IP 5b)
- Podpora zaměstnanosti rozvojem vnitřního potenciálu, včetně přeměny upadajících průmyslových oblastí, zlepšení dostupnosti a rozvoje zvláštních přírodních a kulturních zdrojů (IP 8b)
- Investice do vzdělání, odborné přípravy a školení za účelem získávání dovedností a celoživotního učení (IP10b)
- Posilování institucionální kapacity orgánů veřejné správy a zúčastněných subjektů a účinné veřejné správy (IP 11) (OPPS ČR – PR 2014 – 2020)

Z těchto investičních priorit byly definovány specifické cíle pro rozvoj přeshraniční spolupráce, tyto specifické cíle dále popisuje tabulka 7, která zároveň uvádí aktivity, které mají napomoci úspěšnému plnění specifických cílů, jaká je jejich cílová skupina a výši alokace dané priority.

Tabulka 6: Zaměření OPPS ČR – PR 2014 – 2020.

Priorita	Specifický cíl	Aktivity	Cílová skupina	EUR
5b	Zvýšení přeshraniční akceschopnosti při řešení krizových situací	Investice do přeshraničního integrovaného záchranného systému (komunikace, vozidla)	záchranné a bezpečnostní složky (záchranná služba, policie, hasiči)	12,21 mil. (5,4 %)
8b	Zlepšení podmínek pro zaměstnanost využitím potenciálu přírodních a kulturních zdrojů regionu	Podpora využití a obnova kulturních objektů a přírodních atraktivit (infrastruktura, marketing)	obce, kulturní instituce, orgány ochrany přírody	135,72 mil. (60 %)
10b	Zlepšení postavení osob vstupujících na přeshraniční trh práce	Spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, příprava společných kurzů, jazykové vzdělávání	školská zařízení	10,18 mil. (4,5 %)
11	Zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu	Podpora spolupráce veřejné správy a NNO, tvorba přeshraničních sítí	veřejná správa, NNO	54,51 mil. (24,1 %)
	Technická pomoc			13,57 mil. (6 %)

Zdroj: OPPS ČR – PR 2014 – 2020, stav k 3.4.2014

Doposud navržené projekty v rámci přeshraniční spolupráce jsou v práci umístěny jako Příloha 3.

5.4 Anketa

Anketa byla odeslána všem 18 starostům či starostkám obcí, kteří v období 2007 – 2013 realizovali alespoň jeden projekt ve spolupráci se zahraničním partnerem zapojených do přeshraničních projektů. 10 starostů či starostek zaslalo autorovi odpověď. Otázky a

odpovědi této ankety jsou v práci umístěny jako Příloha 5.

Z výsledků ankety vyplývá, že starostové obcí za nejprospěšnější považují projekty z oblasti dopravy (50 % odpovědí), ochrana životního prostředí (20 %), cestovní ruch (20 %) a prevence rizik (10 %). V období OPPS 2014 – 2020 chce nejvíce starostů zaměřit působnost projektů rovněž na oblast cestovního ruchu (po 30 %), dopravy (25 %), kultury (20 %), prevenci rizik (15 %) a ochranu životního prostředí (10 %).

5.5 Rozbor vybraných projektů

Na závěr této kapitoly jsou podrobněji popsány dva uskutečněné projekty v rámci OPPS 2007 – 2013. Projekt Ochrana hraniční řeky Opavice z polské a české strany byl vybrán k analýze, jelikož se jedná o nejnákladnější projekt v tomto období a zároveň byl jeho dopad velmi kladně hodnocen představiteli území, na které měl přímý dopad. Jak vyplývá z grafu č. 4, tak nejvíce projektů v OPPS 2007 – 2013 bylo zaměřeno na rozvoj cestovního ruchu a proto autor vybral k podrobnější analýze jeden projekt z této oblasti, konkrétně Léto v pohraničí.

5.5.1 Projekt č. 00025 Ochrana hraniční řeky Opavice z polské a české strany

Projekt byl realizován během programovacího období 2007 – 2013 a svými následky spadá do prioritní osy I., pod ochranu životního prostředí. Realizace projektu započala 1.8.2008, přičemž činnost byla zahájena 8.4.2009 a ukončena 31.10.2010. Celková výše použitých finančních prostředků je 4 368 274 EUR, přičemž 85 %, tedy 3 713 032 EUR poskytl Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), 11,8 % (518 855 EUR) město Krnov a zbylé 3,2 % (136 387 EUR) tvořily finance Státního rozpočtu.

Řeka Opavice pramení na svahu Příčného vrchu, poblíž obce Heřmanovice, ve výšce 850 m. n. m., s délkou toku 35,7, povodím 195,4 Km² a průměrným průtokem 1,33 m³ za sekundu se neřadí mezi přední české toky. Její povodí ovšem nabízí vyjimečnou a vzácnou faunu a floru. Z chráněných živočichů zde žije Střevle potoční, Vranka obecná, Vranka pruhoploutvá, Ledňáček říční a Rak říční. Na březích řeky roste několik vzácných druhů stromů, například Dub letní, Javor mlčč, Vrba červená, Topol černý nebo Lípa srdčitá. Niva

řeky Opavice je nejvýše položenou nivou v České republice ve výšce 311 – 350 m. n. m., řeka také protéká územím polské chráněné krajinné oblasti Rejon Mokre – Lewice a vlévá se do řeky Opavy na východní části města Krnova.

Hlavním důvodem potřeby realizace tohoto projektu byla nedostatečná čistota vody v řece Opavici, která byla dána jednak zastaralou kanalizační sítí, absencí čistírny odpadních vod na polské straně toku a také díky povodním v roce 1997 a 2007.

Hlavními partnery projektu jsou města Krnov (ČR) a Glubczyce (Polsko), které vybudovalo čistírnu odpadních vod a splaškovou kanalizaci v obci Pietrowice - Mokra Kolonia (Polsko). Krnov zajistil výstavbu splaškové kanalizace v obci Chomýž (Česká republika), která navazuje na jeho hranici ze západní strany. Tato kanalizace zabrání vypouštění znečišťujících splašků do řeky. Celková délka kanalizace na české straně je 5,9 km a na polské straně je to 7 km.

Důležitost tohoto projektu vysvětluje tehdejší starostka města Krnova Mgr. Renata Ramazanová, která na otázku, co projekt přinese občanům reagovala *„Vzhledem k tehdejšímu stavu kanalizace je logické, že každé místo potřebuje pro občany základní vybavení odpovídající standardům 21. století a já jsem ráda, že v Krnově konečně přicházíme k tomu, že takové základní vybavení jako je kanalizace budou mít i okrajové části a to je pro město Krnov nesmírně důležité.“*

Tento velký investiční projekt byl také náročný z hlediska koordinace a organizace, jelikož se na něm podíleli zástupci dvou států. S tím také souvisela společná setkání, vytváření společných zápisů a závěrečné zprávy. Tento projekt byl důkazem fungující přeshraniční spolupráce v tomto území Euroregionu Praděd. Což ocenil i Jan Krówka, tehdejší i současný starosta polského partnerského města Glubczyce, který na otázku, jak se vyvíjela spolupráce s českou stranou, odpovídal takto *„Spolupráce byla a je velmi dobrá, v současné době máme připravené takzvané měkké projekty a jsme připraveni podat žádost na další projekty v rámci přeshraniční spolupráce. Vždy se těším na společná setkání a spolupráci.“*

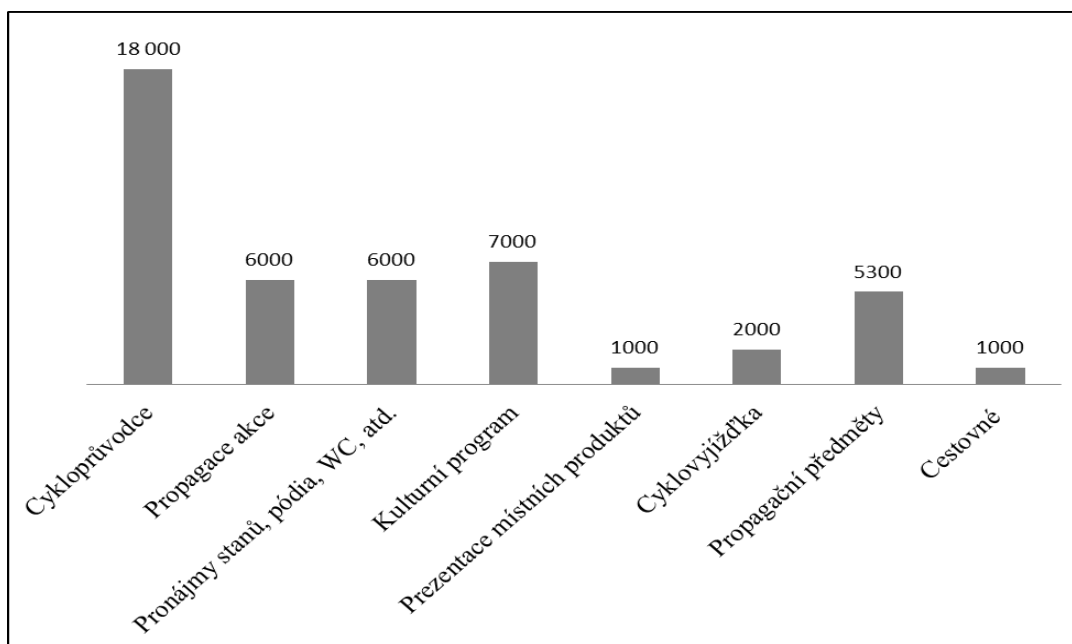
5.5.2 Projekt č. 03426 Léto v pohraničí

Opolské vojvodství oslovilo v červenci 2012 krajské město Olomouc s nabídkou vytvoření společného projektu zaměřeného na vzájemnou spolupráci mezi kraji, kulturní,

společenské a sportovní aktivity. Projekt spočíval ve vzájemném setkání obyvatel obou okresů formou jízdy na kole a běhu. Tato jednodenní akce nazvaná *Léto v pohraničí* se uskutečnila zároveň na 2 místech Euroregionu Praděd. Ve Zlatých Horách, kde startovala cyklovýjížďka o délce 70km nebo 30km a v Glucholazech, ze kterých startoval běžecký půlmaraton. Trasy obou sportovních aktivit byly naplánovány napříč hranicemi. Cyklovýjížďka vedla v obou variantách přes Glucholazy a trasa půlmaratonu přes Zlaté Hory. V obou těchto městech proběhl také kulturní program v podobě ukázek tanečních a sportovních oddílů z Olomouckého kraje nebo Opolského vojvodství, doprovodný program, jako například škola kola nebo předvádění řemesel a závěrečným koncertem populárního hudebního interpreta. Důležitou součástí tohoto projektu bylo zhotovení česko-polského průvodce pro cyklisty na území Olomouckého kraje a Opolského vojvodství.

Náklady Opolského vojvodství na tento projekt byly ve výši 64 850 EUR, což tvoří 64,25% z celkových nákladů. Každému státu pokryl 85 % nákladů na realizaci projektu Evropský fond pro regionální rozvoj, 10 % tvořila dotace od Olomouckého kraje a Opolského vojvodství a 5 % poskytly státní rozpočty České a Polské republiky. Společná výše dotací a zároveň výše nákladů na projekt byla 100 926 EUR, při kurzu 25 Kč/EUR je 2 523 160 Kč. Graf č.5 zobrazuje jednotlivé složky projektových nákladů na českém území.

Graf 5: Složení nákladů Olomouckého kraje na projekt *Léto v pohraničí* v Eurech.

Zdroj: www.kr-olomoucky.cz, vlastní návrh.

Do propagace akce spadá například inzerce (1 000 EUR), nahrání a odvysílání radiospotů (1 000 EUR), bannerová reklama na internetových stránkách kraje (1 500 EUR), zhotovení loga (750 EUR), webová prezentace (750 EUR) a velkoplošný banner (1 000 EUR). Kulturní program se skládá z vysoupení 5 tanečních a sportovních oddílů z Olomouckého kraje nebo Opolského vojvodství, doprovodného programu a závěrečným koncertem populárního hudebního interpreta.

Cena za kulturní program zahrnuje dopravu, přesuny a občerstvení účinkujících. Na moderování a tlumočení bylo v projektu vyčleněno 1 000 EUR. Během cyklovyjíždky bylo zajištěno občerstvení ve městě Prudnik v hodnotě 800 EUR a na zajištění trasy a organizace bylo potřeba 1 200 EUR. Do cestovního spadá doprava 5 osob Olomouckého kraje a 2 osob na přípravu akce. Každý účastník cyklovyjíždky dostane cyklolahev (800 EUR), triko (1 500 EUR) a Olomouckou regionální kartu (1 500 EUR), jež slouží 2 dny k volným prohlídkách památek na území Olomouckého kraje nebo jako jízdenka na MHD v Olomouci atd. Opolské vojvodství dodalo vstupenky do svých muzeí. Celkem bylo těchto propagačních předmětů připraveno 250 kusů z každého druhu. Opolskému vojvodství věnoval Olomoucký kraj dalších 250 kusů Olomouckých regionálních karet pro účastníku půlmaratonu v Glucholazech (1 500 EUR).

Cyklovyjíždky se zúčastnilo 178 účastníků z obou stran euroregionu, 136 z Česka a 42 z Polska. Na start půlmaratonu se postavilo celkem 128 závodníků a závodnic, z toho 122 z Polska, 4 z Česka a 2 z Německa.

6 Závěr

Cesta k současnému stavu přeshraniční spolupráce nebyla jednoduchá. Státní hranice byly roku 1948 tehdejší komunistickou vládou zcela uzavřeny až do pádu tohoto režimu v roce 1989. 41 let, zhruba dvě generace tedy absolutně chyběl přeshraniční styk obyvatel a díky tomu vznikly velké disparity mezi územími oddělenými státní hranicí. V 90. letech začaly intenzivní snahy tyto transhraniční rozdíly odstranit, následkem těchto snah bylo například vybudování sítě euroregionů podél celého území státní hranice České republiky. Euroregionů vzniklo celkem 13 v rozmezí let 1991 – 2000. Výrazným prostředkem odstranění disparit byla podpora euroregionů dotacemi z Evropské Unie zprvu závisela na tom, zda je alespoň jeden stát euroregionu členem Evropského společenství, tyto euroregiony podporoval od roku 1994 program Phare CBC, byly to například euroregiony Šumava, Ergensis či Krušnohoří.

V roce 1999 začal program Phare CBC podporovat i nečlenské státy Evropské Unie díky tzv. předvstupního programu a tak mohlo i česko-polské pohraničí, kam patří i Euroregion Praděd čerpat těchto dotací. Výše dotací ovšem oproti pozdějším programům byla několikanásobně nižší a byly zaměřeny spíše na rozvoj vzájemných vztahů obou stran regionu.

Dalším mezníkem byl rok 2004, kdy Česká republika i Polská republika vstoupili do Evropské Unie a s tím související i dotační program INTERREG IIIA, jehož hlavními cíli bylo vylepšení infrastruktury, zlepšení konkurenceschopnosti příhraniční oblasti a rozvoj místní společnosti v přeshraniční oblasti. Tento program podporoval přeshraniční spolupráci do konce roku 2006.

Na INTERREG IIIA navázal Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce České a Polské republiky pro období 2007 – 2013, během kterého bylo v Euroregionu Praděd schváleno celkem 468 projektů zaměřených převážně na posílení dopravní dostupnosti, ochranu životního prostředí, prevenci rizik, rozvoj podnikatelského prostředí, rozvoj cestovního ruchu a podporu spolupráce místních společenství. Z tohoto období jsou v práci podrobněji zhodnoceny dva projekty.

Projekt Ochrana hraniční řeky Opavice z polské a české strany je neoddiskutovatelně velmi přínosným a ačkoliv byly náklady na realizaci více než 100 mil. Kč, tak bude mít vliv na

kvalitu života obyvatel a stav životního prostředí minimálně v příštích několika desetiletích. Projekt zároveň ukázal vysokou úroveň přeshraniční spolupráce a potvrdil dobré vztahy měst Glubczyc a Krnova.

Druhým podrobněji popsáním a analyzovaným projektem je Léto v pohraničí, jenž je zaměřený na přeshraniční styk občanů pomocí sportovní akce a vytvoření dvojjazyčného cykloprůvodce po Olomouckém kraji a Opolském vojvodství. Tvůrci tohoto projektu hrubě neodhadli počet účastníků sportovních akcí, zúčastnilo se jen 60% očekávaného množství sportovců, pro něž byly nachystány hodnotné ceny. Dle autora by byl projekt uskutečnitelný i s nižšími finančními náklady.

Euroregion Praděd je vyjímečný svým geografickým prostředím a má velký potenciál v rozvoji cestovního ruchu a turistiky v následujících letech. To by mohlo přinést finanční prostředky, na zlepšení problémových oblastí například infrastruktury či zvýšení pracovních možností v euroregionu. Zároveň je ale třeba dbát o udržení kvality životního prostředí.

Seznam literatury

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D.: Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace, Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.

HAMPL, M.: Pohraniční regiony České republiky: současné tendence rozvojové diferenciace, Geografie - Sborník ČGS, roč 105, č. 3, Praha 2000.

CHROMÝ, P.: Historickogeografické aspekty vymezení pohraničí jako součást geografické analýzy, Geografie – Sborník ČGS, 105, č. 1, Praha 2000.

JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T.: České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?, Praha: Academia, 2004. ISBN 80-20010-51-3.

JEŘÁBEK, M.: Reflexe regionálního rozvoje pohraničí České republiky. Praha - Ústí nad Labem: Sociologický ústav AV ČR, 2001. ISBN 80-85950-85-5.

KASTNER, Q.: Osídlování českého pohraničí od května 1945, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996. ISBN 80-85950-19-7.

KOL. AUT.: Úvod do regionálních věd a veřejné správy, Plzeň, Aleš Čeněk, s.r.o. , 2008. ISBN 978-80-7380-086-4.

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M.: Veřejná správa a finance veřejného sektoru, Praha: ASPI Publishing, 2002. ISBN 978-80-7357-351-5.

ŘEHÁK, S.: Nové kraje České republiky v kritickém mezinárodním srovnání, Brno: Ekonomicko-správní fakulta MU, 2001. ISBN 80-210-2748-7.

SUCHÁČEK, J., MALINOVSKÝ, J.: Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky EU, Ostrava: Ekonomická fakulta VŠB-TU, 2006. ISBN 80-248-1117-0.

WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J.: Regionální rozvoj, Praha: LINDE PRAHA, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Internetové zdroje:

ERPR. Vznik Euroregionu Praděd [online]. [2013-10-20]. Dostupné z:
www.europraded.cz/index.php?show=uvodem

Hlavní veřejné silnice v Euroregionu Praděd. [online]. [2013-12-14]. Dostupné z:
http://www.europraded.cz/docs/cinnost/Strategie_2014_2020.pdf

INTERREG IIIAa, INTERREG IIIA ČR – Polsko [online]. [2013-10-24]. Dostupné z:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenvi/Interreg-IIIa-CR-Polsko>

INTERREG IIIAb, INTERREG IIIA [online]. [2013-10-25]. Dostupné z:
http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-o-programu2

Jens Gebbe, Euroregiony [online]. [2013-10-12] Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>

MIGRACE [online]. [2013-12-11]. Hodnoty migrace v ČR dostupné z:
<http://www.migraceonline.cz/cz/zeme/czech-republic>, Hodnoty migrace v Polsku dostupné z:
<http://www.migraceonline.cz/cz3/zeme/poland>

OPPS ČR - PR 2007 - 2013. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013 [online]. [2013-10-20]. Dostupné z:
<http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html>

OPPS ČR – PR 2014 – 2020. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2014 – 2020 [online]. [2013-10-20]. Dostupné z:
http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil2-o-programu

Obce s rozšířenou působností s největší ubytovací kapacitou na 1000 obyvatel [online]. [2013-12-14]. Dostupné z:

http://www.europraded.cz/docs/cinnost/Strategie_2014_2020.pdf

PHARE CBC. Phare Cross Border Cooperation [online]. [2013-10-24]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu

Složení nákladů Olomouckého kraje na projekt Léto v pohraničí v Eurech [online]. [2013-12-20]. Dostupné z:

www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/310/anotace-letu-v-pohranici.pdf

Zaměření projektů v rámci INTERREG IIIA [online]. [2013-12-14]. Dostupné z:

<http://www.europraded.cz/index.php?show=INTERREG-seznam-projektu>

Zaměstnanost ve službách v ČR v roce 2009 [online]. [2013-12-12]. Dostupné z:

<http://www.hajduch.net/system/files/image/cesko/hospodarstvi/zam-sluzby.jpg>

Seznam obrázků

- Obrázek 1 Hraniční efekty podle Martinezova modelu fungování přeshraničních vztahů.
- Obrázek 2 Vymezení pohraničí administrativními jednotkami po obou stranách české hranice.
- Obrázek 3 Modelové vymezení pohraničí Česka z hlediska prostupnosti hraničních efektů.
- Obrázek 4 Modely prostorových interakcí: potenciál obyvatelstva.
- Obrázek 5 Hustota zalidnění v pohraničních oblastech.
- Obrázek 6 Přeshraniční projektové vazby jednotlivých měst v rámci OPPS 2007-2013
- Obrázek 7 Mapa Euroregionu Praděd – Pradziad.

Seznam tabulek

- Tabulka 1 Euroregiony v České republice.
- Tabulka 2 Rozdělení zdrojů z EU
- Tabulka 3 Česko - polské euroregiony (Nisa a Beskydy bez německé, resp. slovenské části).
- Tabulka 4 Hlavní veřejné silnice v Euroregionu Praděd.
- Tabulka 5 Obce s rozšířenou působností s největší ubytovací kapacitou na 1000 obyvatel.
- Tabulka 6 Zaměření OPPS ČR – PR 2014 – 2020.

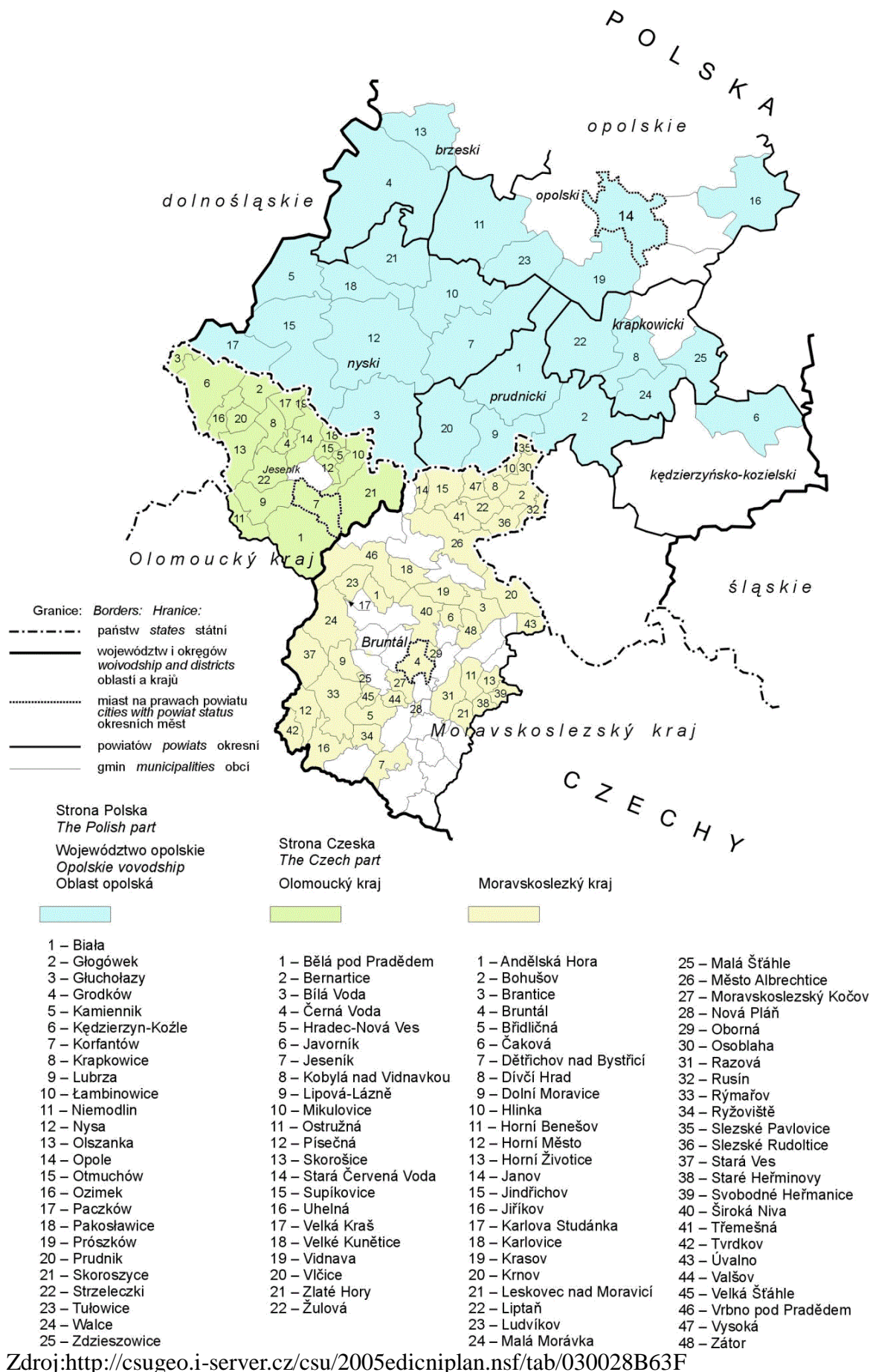
Seznam grafů

- Graf 1 Vývoj migračního salda v letech 1996 - 2010).
- Graf 2 Zaměstnanost ve službách v roce 2009.
- Graf 3 Zaměření projektů v rámci programu INTERREG IIIA.
- Graf 4 Zaměření projektů v rámci programu OPPS ČR - PR 2007 – 2013.
- Graf 5 Složení nákladů Olomouckého kraje na projekt Léto v pohraničí v Eurech

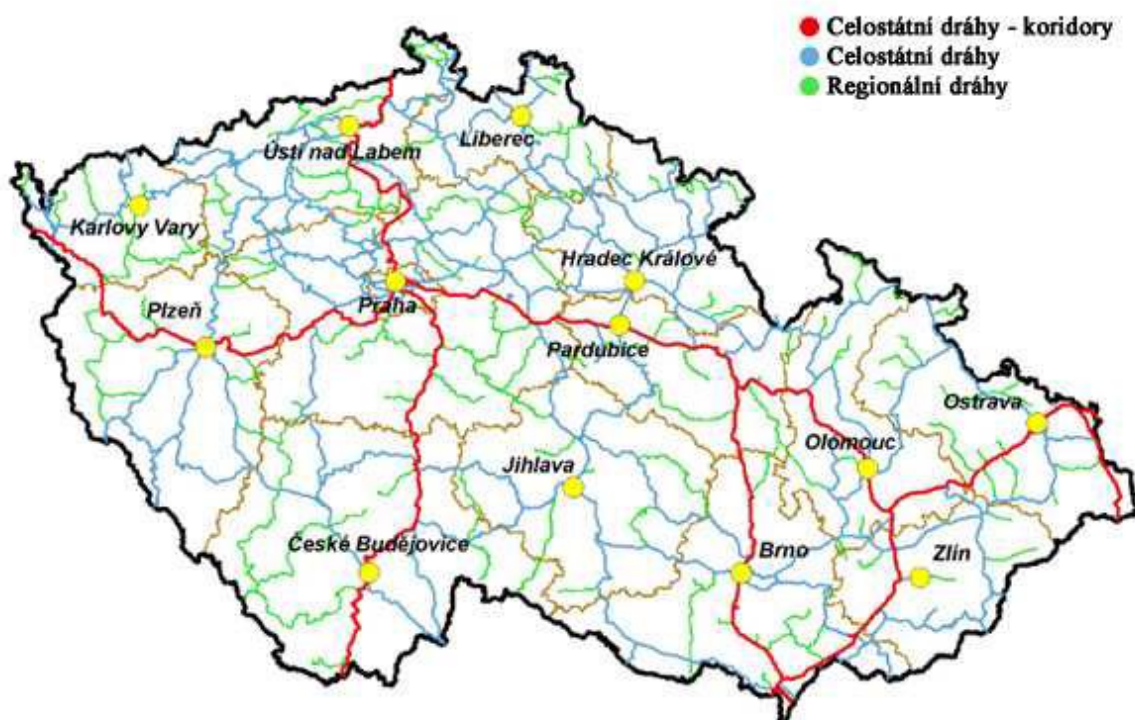
Přílohy

Příloha 1	Mapa euroregionu Praděd - Pradziad
Příloha 2	Železniční síť v ČR
Příloha 3	Společné projekty na území ERP v rámci OPPS 2007-2013
Příloha 4	Návrh přeshrančních projektů v rámci OPPS 2014 - 2020
Příloha 5	Anketa
Příloha 6	Upoutávkový leták na Glubczycký půlmaraton
Příloha 7	Upoutávkový leták na cyklovýjížďku ze Zlatých Hor
Příloha 8	Logo projektu Léto v pohraničí

Příloha 1: Mapa euroregionu Praděd - Pradziad

Příloha 2: Železniční síť v ČR

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic, www.sidos.cz.

Příloha 3: Společné projekty na území ERP v rámci OPPS 2007-2013

Název projektu	Obec / gmina	Oblast
Léto v Nyse, zima v jeseníku – výstavba parkovací infrastruktury	Jeseník, Nysa	Doprava
Zvýšení přeshraniční dostupnosti Vidnava – Paczków	Paczków, Javorník, Bernartice, Vidnava	Doprava
Zvýšení přeshraniční dostupnosti Omuchów – Mikulovice	Otmuchów, Vidnava, V. Kunětice	Doprava
Zvýšení přeshraniční dostupnosti Nysa – Rejvíz	Glucholazy, Zlaté Hory	Doprava
Navrácení přeshraniční funkce cesty Prudnik – Rýlovka na základě Schengenské smlouvy	Prudnik, Lubrza, Hlinka	Doprava
Rekonstrukce přeshraniční komunikace Jarnoltówek – Zlaté Hory	Zlaté Hory, Glucholazy	Doprava
Ochrana hraniční řeky Opavice z polské a české strany	Krnov, Glubczyce	Životní prostředí
Regenerace degradovaného lázeňského území v rámci česko – polské příhraniční spolupráce	Jeseník, Glucholazy	Životní prostředí
Česko – polská kulturně – turistická základna Glubczyce – Krnov	Krnov, Glubczyce	Cestovní ruch
Slezsko bez hranic – nová turistická destinace	Krnov, Powiat prudnicki, Powiat glubczycki	Cestovní ruch
Slezsko bez hranic – rozhledny a vyhlídková místa	Město Albrechtice, Biala, Glogówek	Cestovní ruch
Objevujeme kulturní dědictví minoritních klášterů ve Slezsku – produkt kulturního církevního cestovního ruchu	Krnov, Glogówek	Cestovní ruch
Vytvoření přeshraničního materiálního základu pro ochranu textilních kulturních tradic Prudniku a Krnova	Krnov, Prudnik	Cestovní ruch
Přeshraniční cyklostezka Prudnik – Jindřichova jako součást sítě cyklistických ras Euroregionu Praděd	Prudnik, Jindřichov	Cestovní ruch
Přírodní dědictví měst Prudniku a Bruntál – nový přeshraniční produkt cestovního ruchu	Prudnik, Bruntál	Cestovní ruch
Odkaz Vincenze Priessnitze v česko – polském příhraničí	Jeseník, Glucholazy	Cestovní ruch
Vítejte u nás – v nysko – jesenickém regionu	Jeseník, Powiat nyski	Cestovní ruch
Na stezkách bez hranic	Jeseník, Powiat nyski	Cestovní ruch
Léto v pohraničí	Zlaté Hory, Glucholazy	Cestovní ruch
Přírodně historická stezka po stopách královny Marianny Oranžské	Zloty Stok, Bílá Voda	Cestovní ruch

Přeshraniční stezka princezny Marianny Oranžské – 2.etapa	Zloty Stok, Bílá Voda, Javorník	Cestovní ruch
Vytvoření základny přeshraniční spolupráce záchranných služeb	Prudnik, Město Albrechtice	Prevence rizik
Rozvoj záchranných systémů	Vidnava, Velká Kraš, Zlaté Hory, Glucholazy	Prevence rizik
Integrovaný záchranný systém v příhraniční oblasti – spolupráce a dovybavení jednotek požární ochrany	Bílá Voda, Zloty Stok, Zabkowice Slaskie	Prevence rizik
Spolupráce škol a veřejných institucí v česko – polském pohraničí v oblasti vzdělávání k vyšší uplatnitelnosti na trhu práce	celý region	Vzdělání
Institucionální spolupráce mezi Městským kulturním zařízením Jeseník a Nyskim domem kultury	Jeseník, Nysa	Institucionální spolupráce
Tradiční česko – polská kuchyně v Euroregionu Praděd – přiblížení vzdělávací nabídky partnerských škol v prudniku a v Městě Albrechticích	Prudnik, Město Albrechtice	Institucionální spolupráce
Hravé příhraničí	Krnov, Prudnik	Kultura
Senioři v Schengenu	Jeseník, Powiat nyski, Powiat prudnicki	Kultura

Zdroj: OPPS 2007 - 2013, www.risy.cz, vlastní návrh

Příloha 4: Návrh přeshraničních projektů v rámci OPPS 2014 - 2020

Název projektu	Obec / gmina	Oblast
Vybudování silniční infrastruktury Slezské Rudoltice – Dobieszów	Slezské Rudoltice, Glubczyce	Doprava
Vybudování silniční infrastruktury Slezské Pavlovice – Laskowice	Slezské Pavlovice, Lubrza	Doprava
Zavedení pravidelné přeshraniční veřejné dopravy	celý region	Doprava
Revitalizace peážní trati Jindřichov ve Slezsku - Glucholazy – Mikulovice	Jindřichov ve Slezsku, Glucholazy, Mikulovice	Doprava
Prodloužení úzkorozchodné dráhy Třemešná - Osoblaha do Polska	Osoblažsko, Glogówek	Doprava
Výstavba kanalizace a ČOV	Velká Kraš, Uhelná	Životní prostředí
Revitalizace centrálního parku v Krnově	Krnov	Životní prostředí
Drážní stezka Krnov – Glubczyce	Krnov, Glubczyce	Cestovní ruch
Cyklostezka Mikulovice – Glucholazy	Mikulovice, Glucholazy	Cestovní ruch
Cyklistické propojení Rychlebských stezek a Otmuchówa	Černá Voda, Vidnava, Otmuchów	Cestovní ruch
Multifunkční hala včetně zimního kluziště a krytého bazénu	Jeseník	Cestovní ruch
Výstavba aquaparku v Krnově a rekonstrukce koupaliště v Glubczycích	Krnov, Glubczyce	Cestovní ruch
Rekonverze a revitalizace zámků na Osoblažsko	Dívčí Hrad, Slezské Rudoltice, Jindřichov	Cestovní ruch
Výstavba lyžařského vleku s možností letní volnočasové aktivity - bobová dráha	Třemešná	Cestovní ruch
Spotkania se zabytkami - propagace Bialy a Města Albrechtic	Biala, Město Albrechtice	Cestovní ruch
Modernizace venkovního areálu koupaliště ve Velké Kraši	Velká Kraš	Cestovní ruch
Společný záchranný systém	celý region	Prevence rizik
Vzdělávací centrum Glucholazy	Glucholazy	Vzdělání
Společný informační systém	celý region	Institucionální spolupráce
Přeshraniční karta Euroregionu Praděd	Euroregion Praděd	Institucionální spolupráce
Společná rekonstrukce hřišť s navázáním sportovních aktivit	Krnov - Glubczyce - Prudnik	Kultura
Vybudování venkovního zázemí pro společné setkávání	Město Albrechtice	Kultura

Přeshraniční společné trhy s regionálními produkty	Jeseník	Kultura
--	---------	---------

Zdroj: OPPS 2014 - 2020, vlastní návrh

Příloha 5: Anketa- hodnocení přeshraničních projektů v ERP

Otázky:

- 1) Jaký projekt v rámci OPPS 2007 – 2013 považujete jako nejpřínosnější pro Vaši obec?
- 2) Na kterou oblast podpory se chce vedení Vaši obce v období OPPS 2014 – 2020 nejvíce zaměřit? Případně má už Vaše obec připraven nějaký konkrétní projekt?

Odpovědi:

Prudik (R. Zwojewski)

- 1) Navrácení přeshraniční funkce cesty Prudnik – Rýlovka na základě Schengenské smlouvy.
(Doprava)
- 2) Kultura a cestovní ruch

Nysa (A. Fujarczuk)

- 1) Léto v Nyse, zima v jeseníku – výstavba parkovací infrastruktury (doprava)
- 2) Kultura a doprava

Biala (K. Grelich-Deszczka)

- 1) Slezsko bez hranic – rozhledny a vyhlídková místa. (cestovní ruch)
- 2) Cestovní ruch / Projekt *Spotkania se zabytkami - propagace Bialy a Miasta Albrechtic*

Glubczyce (P. Malenczyk)

- 1) Ochrana hraniční řeky Opavice z české a polské strany – ochrana životního prostředí. (životní prostředí)
- 2) Doprava

Zlaté Hory (M. Rác)

- 1) zvýšení přeshraniční dostupnosti Nysa – Rejvíz (doprava)
- 2) Cestovní ruch a prevence rizik

Jeseník - (M. Fomiczewová)

- 1) Odkaz Vincenze Priessnitze v česko – polském příhraničí (cestovní ruch)

- 2) Doprava a cestovní ruch / Projekt *Multifunkční hala včetně zimního kluziště a krytého bazénu*

Krnov (M. Skalka)

- 1) Ochrana hraniční řeky Opavice z české a polské strany. (životní prostředí)
- 2) Prevence rizik

Jindřichov (V. Adámek)

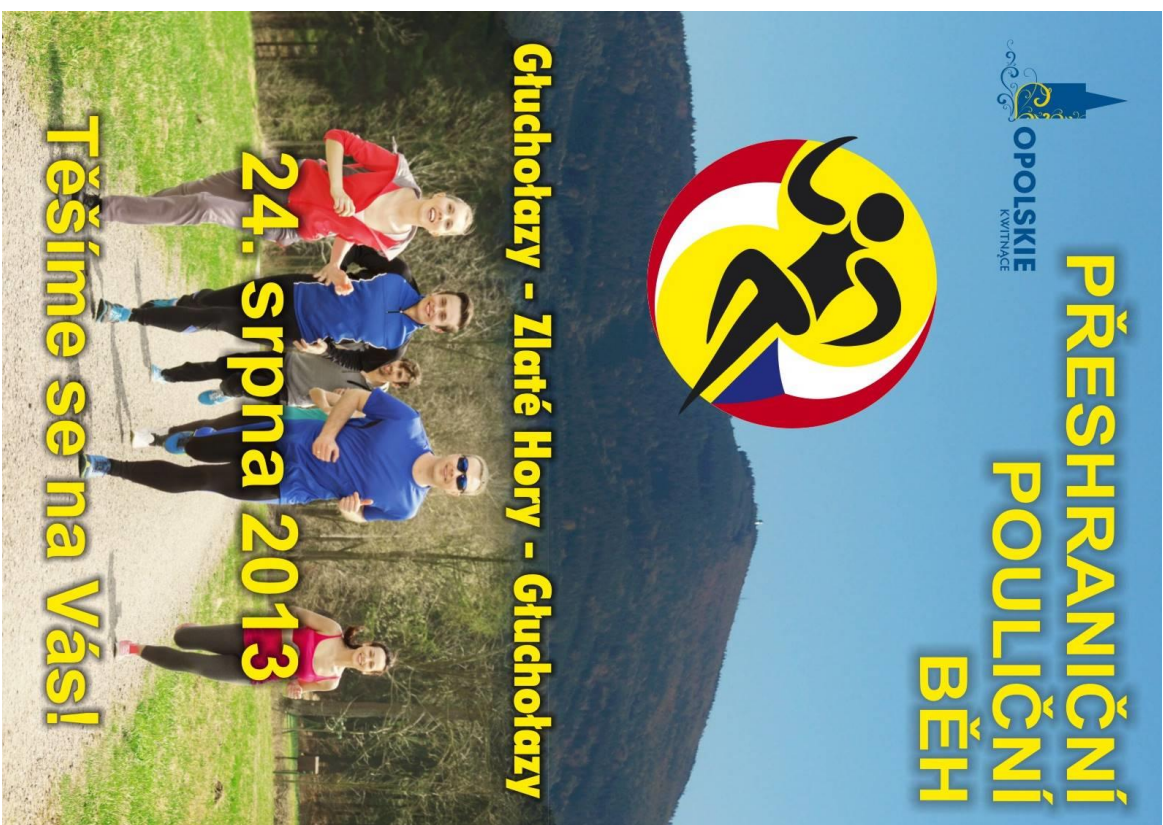
- 1) Přeshraniční cyklostezka Prudnik – Jindřichov jako součást sítě cyklistických tras Euroregionu Praděd. (doprava)
- 2) Doprava a kultura / Projekt *Revitalizace peážní trati Jindřichov ve Slezsku - Glucholazy - Mikulovice*

Vidnava (E. Pavličíková)

- 1) Zvýšení přeshraniční dostupnosti Otmuchow – Mikulovice. (doprava)
- 2) Životní prostředí

Město Albrechtice (L. Volek)

- 1) Vytvoření základny přeshraniční spolupráce záchranných služeb. (prevence rizik)
- 2) Cestovní ruch a kultura / Projekt *Výbudování venkovního zázemí pro společné setkávání*

Čestný patronát: Maršálek Opolského vojvodství

Starosta Glucholaz

Organizátoři: Opolské vojvodství

Obec Glucholazy (Městský úřad Glucholazy)

Čas a místo: 24. srpna 2013 na ulici Parkowa (možnost registrace od 11.00)

Program závodu: 14.00

slavnostní zahájení pikniku „Léto v přímanci“;

přivítání účastníků Přeshraničního pouličního běhu v lázeňském parku

Muszla Lesna v Glucholazech

14.30 start 10,5 km dlouhého závodu Glucholazy – Zlaté Hory – Glucholazy

16.00 vyhlášení výsledků a slavnostní dekorování vítězů v lázeňském parku

Muszla Lesna

Podmínky účasti:

- právo startovat mají pouze závodníci z Evropské unie;
- závodníci startují výhradně na vlastní zodpovědnost;
- závodníci jsou povinni předložit před startem aktuální lékařskou zprávu.

Hodnocení – účastníci budou rozděleni do kategorií „muži“ a „ženy“

Ceny:

Ženy:	Muži:
1. místo - 500 zlotých + pohár	1. místo – 500 zlotých + pohár
2. místo - 300 zlotých + pohár	2. místo – 300 zlotých + pohár
3. místo - 200 zlotých + pohár	3. místo – 200 zlotých + pohár
4.- 10. místo - věcné ceny	4.- 10. místo - věcné ceny

Pořadatelé obvyklí odměny i pro nejlepší závodníky pocházející z Glucholaz, resp. Zlatých Hor a také pro nejstarší účastníky a účastníky závodu.

Přihášky: do 22. srpna, a to:

- prostřednictvím internetu na stránkách www.glucholazy.pl, www.opolskie.pl oraz www.cwt.opolskie.pl
- písemně na adresu

Wydział Promocji, Turystyki i Sportu Urzędu Miejskiego w Glucholazach

Rynek 15, 48-340 Glucholazy, tel. 77 40 92 118-119, fax 77 40 92 101,

e-mail: promocja@glucholazy.pl

- osobně v den závodu v kanceláři závodu, nejpozději však 90 minut před startem

Zájemci o ubytování nechtě se obrátit na Centrum Informacji Turysty cznej

tel. +48 77 4394 369, +48 77 4391 453 e-mail: ci@glucholazy.pl

Projekt „Léto v přímanci“ je spolufinancován Evropskou unií z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj a z prostředků Opolského vojvodství v rámci Operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika–Polská republika 2007–2013

Cyklovýjížd'ka a piknik ve Zlatých Horách

24. 8. 2013 10:00 - 18:00 **Vstup zdarma!**
Areál městského kluziště ve Zlatých Horách, Krnovská ulice

Koncert Michala Hrůzy a kapely Hrůzy
16:30 - 17:30

**Bikerská exhibice, ukázky street dance
a latinskoamerických tanců**

Společná přeshraniční cyklovýjížd'ka
dlouhá (70km) nebo krátká (30km) trasa, start v 10:30, možnost návštěvy pikniku v Glocholazech
Všichni účastníci cyklovýjížd'ky, kteří dojedou do cíle, obdrží dárek!
Olomouckou regionální kartu, cykloláhev a tričko

Můžete se těšit na:
ochutnávky regionálních specialit, soutěže pro děti,
ukázky tradičních řemesel, dětskou diskotéku a „školu kola“

 Cíl 3 / Cel 3
2007.2013 EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAZAMY GRANICE

Projekt „Léto v pohraničí“ je realizován v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007-2013, který je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Zdroj:

www.zlatehory.cz/VismoOnline_ActionScripts/Image.ashx?id_org=19319&id_obrazky=48

850

Příloha 8: Logo projektu Léto v pohraničí

Léto v pohraničí Lato na pograniczu

Zdroj: www.kr-olomoucky.cz/clanky/temata/2209/program-pikniku-a-cyklovyjizdky.pdf